

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

MEDLEMSBLAD FOR HISTORISK FORENING FOR ESPERGÆRDE OG OMEGN

NR 74
JUNI
2023

Gåden om Russerkirkegården

Efter årtiers usikkerhed om, hvorvidt historierne om Russerkirkegården var rigtige, dukkede denne benstump op ved en prøveudgravning i april måned. Læs mere side 3.

ANDRE ARTIKLER I DETTE NUMMER:

Et atypisk hus med "skovhave" i Gurre - side 10

Familien Gad i Tibberup - side 32

Læs Egebækken digitalt - side 56

Nyt liv til Gurre Slotsruin - side 58

E
G
E
B
Æ
K
K
E
N

Kommer et købstadsjubilæum os ved?

I 2026 kan Helsingør fejre sit 600 års købstadsjubilæum. Unge mennesker vil formentlig ikke ane, hvad en købstad er – det begreb forsvandt jo reelt ved kommunalreformen i 1970, hvor forskellen mellem købstæder og sognekommuner blev ophævet.

Er der så nogen grund til at fejre noget, der forsvandt 56 år før "jubilæumsåret"? Giver det mening at markere noget, som mange slet ikke kender som begreb?

Ja, det gør det på en måde. Byens udvikling og historie er tæt tilknyttet tiden som købstad. En købstad hed nemlig oprindeligt et købsted. Simpelthen fordi byen den 2. juni 1426 fik tildelt særlige rettigheder – de såkaldte "købstedesrettigheder". For navnet kommer jo af det forhold, at det var et sted, hvor der blev købt eller drevet handel. Først i løbet af 1800-tallet ændredes ordet til købstad. At være købsted/købstad medførte en række fordele for byen, der bl.a. kunne have sin egen administration, egen domstol, eneret til håndværk og handel samt ikke mindst fritagelse fra visse skatter og for militærtjeneste.

Det forhold, at byen fik rettigheder betyder dog ikke, at byen ikke fandtes før. Den ældste dokumentation på byens eksistens, stammer således fra Valdemars Jordebog fra 1231. Og der har også været en kirke i Helsingør fra engang i 1200-tallet – den nævnes første gang i et dokument i 1295. Men det er altså først kong Erik af Pommern, der i 1426 giver byen de særlige privilegier, som byen så nyder godt af indtil 1970, hvor de sidste særregler for købstæderne bortfaldt. I virkeligheden bortfaldt mange af disse mange år tidligere. Fritagelse for værnepligt ophørte i 1848, de kongelig udpegede borgmestre forsvandt i 1919, handelsprivilegierne blev ophævet i 1920 og de specielle domstole i 1927. Tilbage stod egentlig kun fritagelse for amtsskatter samt, at købstædernes særlige administration ikke var underlagt amternes tilsyn, men derimod statens indtil 1970.

Alt sammen til forskel for landet udenfor bygrænsen og de beboere, der boede der, og som ikke havde disse fordele. Faktisk betød købstadens privilegier bl.a., at området udenfor købstaden blev hindret i at udvikle sig, p.g.a. forbud mod handel.

Og den nuværende Helsingør Kommune har vel at mærke i 2026 kun eksisteret i 56 år ud af de 600 år. Så det er jo egentlig ikke et jubilæum, der kommer resten af kommunen ved. Her kunne man med ligeså stor ret fejre, at Tikøb by har eksisteret i hvert fald siden 1158, Saane siden 1137, Borsholm og Horserød siden 1177 eller Rørtang siden 1211. Alle sammen ældre steder end Helsingør.

Men det virker specielt uigennemtænkt, at arrangørerne vil henlægge en del af jubilæumsfestlighederne til Gurre, som længe før Helsingør var administrativt centrum for kongemagten. Faktisk en slags hovedstad - residensstad i lange perioder - i tidsrummet fra midten af 1300-tallet og frem til 1525, hvor Krogen (Kronborg) overtog administrationen. Gurre var således i mange år en "konkurrent" til Krogen og Helsingør - og har egentlig ingen grund til at fejre købstaden, som reelt standsede Gurre storhedstid.

Men at jubilæet skal fejres i Helsingør by, giver trods alt god mening på grund af den betydning købstadsrettighederne har haft for selve byens udvikling - selvom det delvist var på bekostning af oplandet.

KD

Gåden om Russerkirkegården

- nærmer sig måske en løsning?

Af Kjeld Damgaard

Det har i mindst 100 år været glemt hvem der ligger begravet på den såkaldte "Russerkirkegård" ved Strandvejen i Snekkersten. Faktisk var der intet bevis for at der overho-

vedet lå nogen begravet. Ingen form for skriftlig dokumentation kunne fortælle noget om stedets historie. Alt støttede sig på overleverede fortællinger – som imidlertid findes i

"Russerkirkegården" som den så ud set fra Strandvejen i 2008.

mange forskellige versioner.

Men nu – endelig – bliver gåden måske løst. Tilbage i det tidlige forår 2023 begyndte den lokale arkæolog og souschef ved Museum Nordsjælland, Liv Appel at interessere sig for gravpladser langs Øresundskysten. Det hele skyldtes fund af skriftlige beretninger om gravpladser i bl.a. Humlebæk. Under en samtale med nærværende skribent, faldt talen derimod på "Russerkirkegården" i Snekkersten. De mange teorier om stedets historie gav dog ingen sikre spor at gå efter – og samtalen blev afsluttet med et fælles udtalt ønske om at kunne foretage en prøveudgravning på stedet.

Prøveudgravning i april

Og minsandten om ikke det lykkedes Liv Appel at finde midler til en sådan udgravning allerede i slutningen af april måned. Torsdag den 27. april gik gravmaskinen i gang – og fandt absolut intet de første mange meter af udgravningen. Udgravningen var således begyndt længst mod vest på pladsen – og det var først fredag morgen, at maskinen stødte på de første skeletrester.

En enkelt knogle var tydeligvis rester af et menneskeskelet - begravet i en dybde af omkring en meter. Stedet var tæt på Strandvejen – og det stod allerede da klart, at der ikke

kun var tale om et skelet. Det så ud til at være flere.

Teorierne

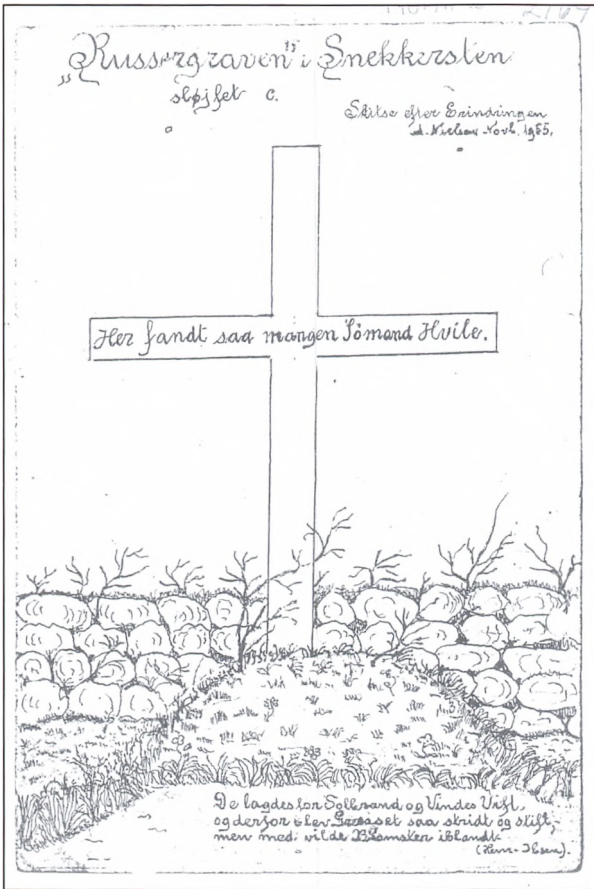
Men inden vi går videre med denne beretning, vil det være på sin plads at berette, hvilke teorier der fortæles om disse begravelser i uindviet jord.

I de lokales bevidsthed kaldes den ubebyggede grund mellem Strandvejen 206 og 208 for "Russerkirkegården", "Russervænget" eller "Russergraven". Men allerede her er der tvivl om, det nu også er korrekt. Måske var det ikke her, der blev begravet russere? – Eller var det overhovedet russere?

Der er adskillige kilder til denne historie, men desværre kun sekundære kilder. Det betyder, at vi ikke kan dokumentere, hvilken der er rigtig, eller om nogen af dem er rigtige. I 1957 skrev en – i øvrigt ukendt – A. Nielsen - en artikel i tidsskiftet "Vikingen". Heri hævder han, at Russerkirkegården i virkeligheden ligger i baghaven til Strandvejen 208. Villaen her blev bygget i 1891, og ligger altså delvis henover den oprindelige gravplads.

Byldepest i 1710

Samme kilde beretter, at baggrunden for kirkegården var den voldsomme byldepest, der i årene 1704-11

Den tegning, som A. Nielsen tegnede efter erindringerne i 1955, viser det kors, som sandsynligvis blev fjernet i 1894.

En af beretningerne går ud på, at det var fiskere, der havde holdt forbindelsen til Sverige vedlige, selvom man vidste, at smitten var udbredt i Skaane og resten af Sverige. En anden version - og mere udbredt version - konkluderer, at smitten blev bragt til Helsingør med hjemvendende soldater, der havde deltaget i Store Nordiske Krig i Skaanelandene.

Døde sømænd

En lidt anderledes version går på, at to russiske skibe sent på året 1710 landstammede og begravde en del døde matroser og sømænd på stranden syd for Snekkersten. Hvis denne begivenhed faktisk fandt sted - hvilket vi heller ikke har dokumentation for - så kan det teoretisk også have været ofre for pesten.

Uanset hvilken af de tre teorier, der er korrekt, så kan vi konstatere, at pesten spredte sig voldsomt i Helsingør i løbet af kort tid. Man forsøgte at afspærre Helsingør fra omverdenen med en afspærring (Cordon Sanitaire) fra Lokkerup (ved Skotterup) og hele vejen til Villingebæk i nord, men

hærgede store dele af Nordeuropa. På trods af karantæne og andre foranstaltninger, kom smitten alligevel til Helsingør i 1710. Der er forskellige beretninger om, hvordan det skete.

Man forsøgte at afspærre Helsingør fra omverdenen med en afspærring (Cordon Sanitaire) fra Lokkerup (ved Skotterup) og hele vejen til Villingebæk i nord, men

det stoppede alligevel ikke smitten i at brede sig til København.

Blomster til Sankt Hans

Ifølge A. Nielsen fastholdt man helt op til slutningen af 1800-tallet, at Russerkirkegården skulle bevares. På stedet var ligefrem opsat et kors med indskriften "Her fandt saa manges Sømænd Hvile". Og hvert år til Sankt Hans lagde fiskerlejets unge piger blomster ved korset. Men igen er vi på usikker grund. Der findes ingen fotografier af korset, kun en tegning – endda tegnet efter erindringen. Ifølge A. Nielsen stod korset tæt op ad stengærdet bagest på grunden, men om det var på den nuværende ubebyggede grund, eller på Strandvejen 208 er ukendt.

Skørbug

I ovennævnte er redegjort for tre teorier om, at begravelserne er knyttet til pesten i 1710-11. Men det er imidlertid ikke de eneste historier om episoden, der har verseret blandt de gamle fiskere i Snekkersten og Skotterup. En fjerde version lyder på, at de russiske sømænd døde af skørbug. Hvis det er korrekt kan historien være foregået på et helt andet tidspunkt.

Indviet jord?

En helt femte version fortæller, at begivenheden først fandt sted i

1830'erne. Og at præsten i Tikøb tilmed efterfølgende indviede jorden til kirkegård. Det har heller ikke været muligt at dokumentere denne version, heller ikke hvad angår indvielsen af stedet. Præsten i Tikøb har tilsyneladende ikke nævnt noget om dette i sine efterladte papirer, kirkebøger eller protokoller. Og episoden er tilsyneladende heller ikke omtalt i datidens aviser.

Kolera i 1805

Fisker Axel Hansen i Skotterup og fisker Jens Jonassen i Snekkersten berettede begge, at der var tale om marinere fra zarens flåde. To russiske linjeskibe eller fregatter lå omkring 1805 på Lappegrunden, med et voldsomt koleraangreb iblandt besætningen. De døde sømænd blev kastet udenbords og drev i land lidt syd for Snekkersten, hvor de blev begravet på en del af ejendommen "Paulinelyst"s jorder.

Strandvaskere

Endelig er der endnu en (sjette) teori. Det var ikke usædvanligt, at man fandt strandvaskere langs kysten. Øresund var et befærdet farvand. Nogle sømænd faldt overbord i hårdt vejr. Andre blev lempet udenbords, når de døde. Når disse blev fundet, kunne de som oftest ikke identificeres, og man kunne hverken fastslå

nationalitet eller religiøs overbevisning. Og det sidste var vigtigt. Når man ikke med sikkerhed vidste, om sømændene var kristne, så kunne de ikke komme i indviet jord. Derfor blev de straks begravet tæt ved stranden. Det havde også den fordel, at man mindskede smitterisikoen, hvis strandvaskeren var død af en smitsom sygdom.

Ingen dokumentation

Alle disse teorier om hvorfor stedet den dag i dag kaldes Russerkirkegården, er alle forsøgt efterprøvet. Indtil nu desværre uden noget sikkert resultat. Kirkebøger er gennemset, gamle beretninger undersøgt, gamle kort undersøgt – alt uden resultat. Faktisk var der også en prøveudgravning i 1993 ledet af arkitekt Per Christiansen. Men intet brugbart resultat udover, at udgravningen syntes at vise, at kirkegården måske skulle findes under eller ved det andet nabohus, Strandvejen 206?

For nogle år siden indledte Det Kgl. Bibliotek scanningen af gamle danske aviser. I de gamle danske aviser havde man ikke på samme måde som i dag nyhedsstof som det vigtigste, men derfor kunne de godt have haft en notits om en hændelse, der kunne passe ind i fortællingen om Russerkirkegården. Men heller ikke her har vist sig et brugbart resultat.

På trods af den lidt hårdhændede metode, hvor en gravemaskine tager store bidder af jorden med op, lykkedes det hurtigt at identificere dette som en menneskeknogle. Der var den første, der dukkede frem efter måske flere hundrede års begravelse på Russerkirkegården.

(Foto: Kjeld Damgaard)

Hvor lå stengærdet?

I 1894 blev arealet (matr. nr. 7z, Snekkersten) mageskiftet, således at det af søstrene Tegner fra Paulinelyst, blev overdraget Statskassen. I de dokumenter, der blev udfærdiget i den anledning (samt i en ældre erklæring fra 1860), står intet om en kirkegård eller lignende. Stedet omtales alene som garntørringsplads for Snekkerstens fiskere. I mageskiftet nævnes dog et stengærde, som danner parcellens grænse mod øst – et stengærde, som det blev tilladt at fjerne. Meget tyder på, at det er det stengærde, der ses på tegningen. Men i så fald har korset stået tæt på Strandvejen – og ikke bagest på grunden? I øvrigt nævnes det også, at pladsen skulle planeres inden 1. marts 1894. Så antagelig er de sidste rester af den mulige kirkegård fjernet ved den lejlighed.

Hvad vi nu ved

Men nu er der forhåbentlig nyt på vej i sagen. Først skal der dog skaffes penge til en rigtig udgravning. Det kan der godt gå både måneder og år inden sker.

Men lidt nyt er der dog i sagen. Det står bl.a. klart, at der er to rækker af grave lige vest for Strandvejen – og at de måske strækker sig ind under de privatejede grunde på hhv. Strandvejen 206 og 208. Det er Liv

Appels opfattelse, at der er mindst 30 gravlægninger. Det står også klart, at gravene maximalt er 4-500 år gamle – hvilket støttes af løsfund af keramik og kridtpiber. Disse fund behøver ikke at have direkte noget med gravene at gøre, men viser aktivitet i området i en periode i 1600-1700-tallet. Gravene må desuden i sin tid have været markerede, fordi de afdøde ikke er lagt ned i eksisterende grave, men fint ligger ved siden af hinanden.

Fundene støtter også den teori, at stengærdet – og dermed begravelserne - lå op til det fjernede stengærde langs Strandvejen. Og ikke som nogle af overleveringerne fortæller bagest på grunden.

Hvad vi måske kommer til at vide

Nu venter vi så spændt på en rigtig udgravning. Det vil være fantastisk en gang for alle at kunne få fastslået de gravlagtes alder og herkomst. Og dermed hvilken af de seks teorier, der er rigtig. Eller om der er tale om en hel syvende historie?

Det kræver dog langt flere – og dyre – undersøgelser, men alt andet lige, vil det nu være mere sandsynligt at denne rigtige udgravning kommer indenfor få år.

Det var i denne søgegrøft, at de første rester af menneskeskeletter dukkede op i dagens lys fredag den 28. april 2023. (foto: Kjeld Damgaard)

Et atypisk hus med "skovhave" i Gurre

Af Jan Arnt, arkitekt MAA

"Hist hvor vejen slår en bugt", som H.C. Andersen skrev, og det gælder også for den gamle Gurrevej, der slår et smukt sving ud for nr. 384 (matr. nr. 3 e Gurre), hvor en skovlignende grusvej munder ud. Grusvejen viser sig dog at være indkørslen til en lidt atypisk ejendom på en stor naturgrund fyldt med biodiversitet, permakultur samt en mindre privat sø, som de lokale kalder "Gurre Branddam" og "Gurres Hemmelige Sø".

Jeg blev nysgerrig

Ud mod vejen står træerne tætte, hvorfor det er svært at få øje på bygningerne, der ligger mindst 40 meter fra vejen. Hovedhuset med det runde tårn er det første man ser, og til højre (øst) en kæmpe hestekastanje og på den anden side af grusvejen ligger det nyere æblemosteri og ægpakkeri, som er beklædt med Douglas fyr, som er vokset op på grunden.

Lidt ude til venstre ligger et par småskure og den indhegnede hønseeng. Og går man lidt længere ned

mod søen ligger et nyere lager- og redskabshus og lidt længere fremme hønsestalden bag en lang række 25 meter høje opstammede fyrretræer.

Grunden er på næsten 5 hektar svarende til 47 villagrunde på hver 1.000 m², hvorfor jeg næsten for vild første gang jeg besøgte stedet. Der var helt stille, kun fuglenes sang og vinden i trætoppene kunne høres. Nede ved søen stod en fiskehejre, et storbymenneske som jeg blev nærmest høj.

Ud over den fantastiske natur emerger stedet af lokalhistorie, finurlige bygningsdetaljer og aktive mennesker med store klimavenlige visioner. Jeg blev nysgerrig! Og heldigvis for det, for jeg fik både indblik i Gurres ældre historie, matriklens specifikke historie samt en bedre forståelse for en spændende arkitekts tanker om huse og om en visionær kemiingeniør, der har startet "Gurre Skovhave" som baseret på økologi, permakultur og produktion på naturens præmisser.

Så stor tak til Pia Willumsen, som har taget sig tid til at fortælle om ste-

det og hendes visioner om det næsten umulige. Men først lidt om den gamle Gurre landsby, og hvad der lå på matriklen i forne tider.

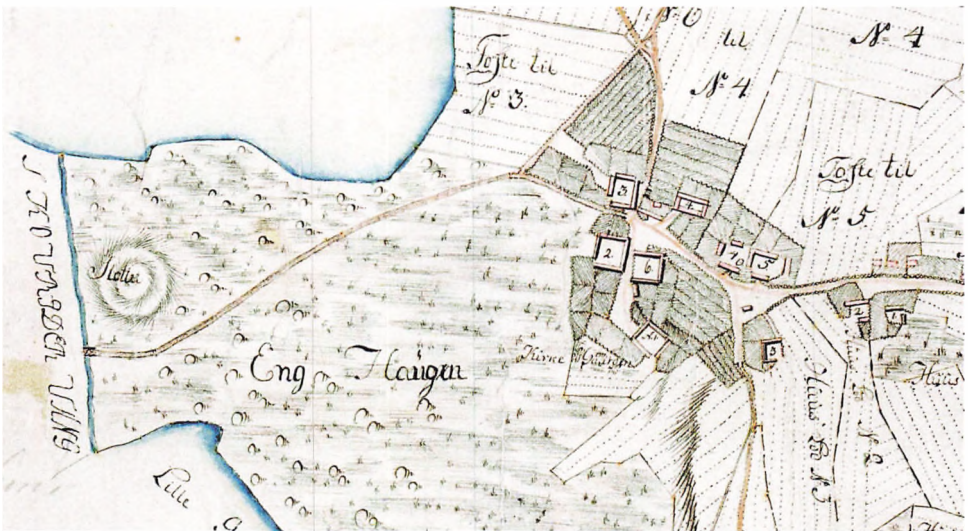
Landsbyen Gurre

Selve landsbyen Gurre er en af de ældste i området med rødder tilbage til middelalderen. Navnet Gurre stammer i øvrigt fra oldnordisk og betyder sump, dynd eller pladder. Men det var jo også derfor, at det nærliggende Gurre slot (borg) blev opført i 1100-tallet på den lille holm i sumpen mellem Store Gurre Sø og den nu udtørrede Lille Gurre Sø, og slottet med den lidt højere placering var let-

tere at forsvare. Den gamle borg blev i 1300-tallet udbygget af Valdemar Atterdag blandt andet med ringmur og tårn i hvert hjørne.

Efter datidens målestok var Gurre landsby ikke en lille landsby, og havde f.eks. i 1672 hele 7 gårde og 3 huse med jord. Dyrkningsformen var alsædebrug, hvilket betød, at al agerjord blev dyrket, hvilket udpinte jorden i modsætning til hvile eller sædskifte, som efterhånden blev den foretrukne dyrkningsform.

På den tid (1672) dyrkede byens bønder et areal på 39,1 tønder land, der blev skyldsat til 15,31 tønder hartkorn. I dag ved de fleste næppe,

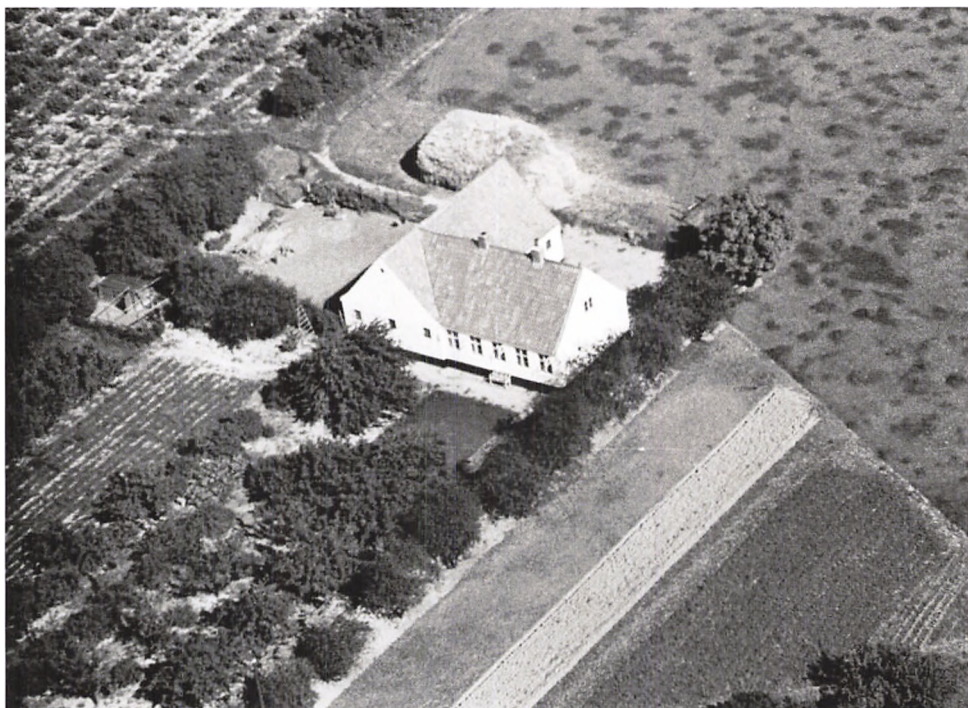
Kort over Gurre 1788 med landsbyens 7 gårde og 3 huse med tilhørende jord. Gård nr 5 (Slotsgaarden) ligger på arealet, der senere skulle blive matr. nr. 3e Gurre by. (Kort i Kjeld Damgaards arkiv)

hvad en tønde land er, men en tønde land var oprindeligt det areal, der kunne tilsås med en tønde sædekorn på ca. 100 kg. Lettere at forstå er måske, at en tønde land i areal i dag svarer til 5.526 m².

Ved folketællingen i 1801 var der ud over gårdene, 2 husmænd, 4 jordløse huse samt et markhus. Landsbyen havde en befolkning på 93 fordelt på 21 familier. Befolkningen er siden vokset. Således at indbyggertallet i 1981

er 299 og i 2022 i alt 407 beboere. Hvoraf mange dog er samlet i det nye parcelhusområde ved Volmersvej og Tovesvej, hvorfor de landskabeligt og arkitektonisk ikke kommer i karambolage med Gurres ældre bebyggelser.

I Lokalplan 7.2 for Gurre Landsby (godkendt 17.12.2001) har man derfor opdelt den ældre bebyggelse i Enhed 1, som i princippet ligger vest for Ørsholtvej og den nyere bebyggelse af parcelhuse i Enhed 2, som ligger om-

Lufffoto 1949 visende husmandstedets sydlige facade med den store nyttehøve (køkkenhave) mellem huset og ud til Gurrevej. Mejnert Sophus Hjersted var ejer fra 1924 til 1952.
(Foto: Sylvest Jensen)

kring Volmersvej, som hver for sig meget fornuftigt har fået forskellig muligheder for udvikling og bebyggelse.

Ejendommen på Gurrevej 384 ligger i Enhed 1, hvor lokalplan 7.2 nærmest har karakter af en bevarende lokalplan, som skal sikre, at landskabet fortsat skal have en åben karakter samt, at husene ved ombygninger og tilføjelser stadig har proportioner og byggeskik med rødder tilbage til tidligere tiders byggeskik på landet. Og ikke nok med det, så er lokalplannens område 1 underlagt strikse krav

til grundstørrelser, beplantning og hegn.

Dette, samt at Gurre i dag udgør den østlige del af Nationalparken Kongernes Nordsjælland, vil forhåbentlig fremover føre til en rolig vækst med begrænset nybyggeri samt omsorg for både natur og bygningskultur.

Allerede bebygget i 1700 tallet (Slotsgaarden)

På det, der i dag er Gurrevej 384 med matr. nr. 3e, lå der allerede for flere hundrede år siden bebyggelse, hvil-

Foto ca. 1943, der viser "Skovhaven" medens det endnu er mark. Man ser Sophus Hjersteds husmandsbrug til højre og husene langs "Gurre Gade" til venstre. Bag hesten ses søen. Køerne på marken (Skovhaven) bag høstakkene tilhørte Hjersted. Hesten og vognen tilhørte naboen, som hed Hartelius og boede på nuværende adresse Ørsholtvej 25. (Foto: Arne Hartelius)

Foto ca. 1955. Der er kommet sprosset gavlvindue, hvilket tyder på, at der er indrettet bolig, evt. bare et enkelt gavlværelse på første sal. Til højre for gavlen ses en havedør med buet stik og udseende som den nordvendte hoveddør. Ejer var Erik Colding Jensen fra 1952 til 1959.

ket man kan se på kortet fra 1788, hvor gården er markeret som gård nr. 5, ligesom man kan se de oprindelige 7 gårde. På kortet kan man også se, hvordan landsbyens gårde lå samlet næsten side om side, hvilket var almindelig skik for de fleste landsbyer før Stavnsbåndets ophævelse, som i øvrigt var samme år, som kortet er dateret.

På kortet fra 1788 kan man se, at gård nr. 5 (som senere fik navnet Slotsgaarden) har haft en større

vinkelbygning samt to fritliggende længer, hvor den ene ligger parallelt og helt ude mod vejen. Da bygningerne ligger vinkelret på hinanden er hovedstrukturen dog stadig den traditionelle firlængede gård omkring en gårdsplads. På kortet ses også, at der til gården hørte en relativ stor tofte nordøst for gården, der må være et resultat af landboreformerens ændringer fra fællesdrift til bøndernes ansvar for dyrkning af deres egen jord. En egentlig udskiftning af

Foto ca. 1955 visende nordfacaden, hvor hoveddøren sad i fag 2, og der var hjørneværelse til venstre. I 1960 flyttede Karlby døren til venstre ind til den nye forstue og udvidede køkkenet. Det buede stik over døren og pumpebrønden blev også fjernet.

landsbyens gårde er endnu ikke sket.

Det er ikke her tanken at beskrive de øvrige ejendomme, men blot nævne at nabohuset mod vest (husmandssted nr 4) selv om ejendommen har 3 fritliggende bygninger, kun var et husmandssted og smedje.

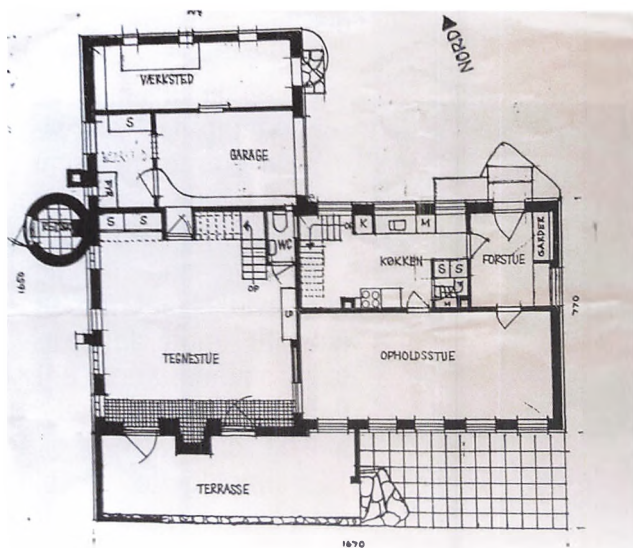
Vi ved ikke i detaljer hvordan gården (Slotsgaarden) har set ud. Men vurderet ud fra kortet, har der været indkørsel gennem en vognport i den fritliggende længe ud mod Gurvej. Og ud fra datidens byggeskik vurderes, at både vinkelbygningen og de to længer har haft hanebåndsspær tækket med strå, som er skåret fra

det nærliggende vådområde. Ydervægge kan have været lerklinede, men mere sandsynligt har ydervæggene været bindingsværk med murede tavler, hvor både bindingsværk og tavler i Nordsjælland dengang blev hvidkalket i modsætning til andre landsdele, hvor bindingsværket blev udført i bedre kvalitet og malet i kontrafarve.

En undtagelse på bindingsværk konstruktion kunne teoretisk være stuehuset, som kunne have haft ydervægge af teglsten (munkesten). Og hvis vi skal konspirere lidt, kunne munkestenene endda være

hentet fra Gurvej slot, da dette var almindelig praksis i området, hvilket jo også var årsagen til at slottet efterhånden blev til en mindre slotsruin.

Gården havde, som allerede nævnt, det imponerende navn "Slotsgaarden". Årsagen er ikke at gården var noget specielt, men skyldtes bare at det nærliggende Gurvej slot (Slotsruinen) lå på den jord, der hørte til gården. Navnet på gården er antagelig opstået i 1790'erne, hvor brugerne/fæsterne fik pålæg om at give gårdene navne som følge af landboreformerne.

Tegning 1959, hvor arkitekt Karlby har indtegnet ændringerne, han foretog i 1960'erne. Blandt andet hoveddørens nye placering, det større køkken samt ombygning af stalden til højloftet tegnestue med trappe og repose ud til tårnet. Ligeledes ses den tidligere hønsestald og vaskerum ombygget til værksted, garage og nyt fyrrum med udvendig skorsten.

Hvem der har nedrevet Slotsgaarden er usikkert, men ifølge lokalhistoriker Kjeld Damgaard er det sket i perioden mellem 1824 og 1857 samt, at Slotsgaarden før 1808 tilhørte kongen. Den første ejer efter kongen var Jens Jensen, der dog 4 år senere i 1812 solgte den til ejeren af Krogerup Gods, kammerherre Frederik von der Maase. Ved der Maases død i 1824 overtog kongen atter gården, men solgte den straks videre til et "konsortium" af tre mænd fra Tikøb.

Det, at gården havde diverse ejere betød ikke nødvendigvis, at det også var dem der dyrkede jorden og vedligeholdt bygningerne, da normal praksis var at ejerne fæstede den ud til en bruger.

I 1828 blev gården igen solgt, hvil-

ket ikke var sidste gang, da gårdens jorder frem til 1922 skiftede ejere 8-9 gange, hvor Prins George af Grækenland må være den mest prominente.

Hovedhuset opført 1922 - et statshusmandsbrug

I 1922 købte "Foreningen til Opkøb og Udstykning af Landejendomme i Sjælland Stift" jordstykket og udstykkede det trekantede areal på næsten 5 hektar til det nuværende matrikel 3e Gurre by. Foreningen var stiftet med henblik på oprettelse af de såkaldte statshusmandsbrug, hvor man som følge af loven (vedtaget 4. april 1920) kunne opnå fordelagtige statslån, som kunne udgøre op til 9/10 af ejendommens låneværdi. Det vil sige værdien af både købesummen for jor-

Foto ca. 1962. Til højre for porten er døren ind til værkstedet fjernet og der er sat vindue i. I gavlen sidder stadig 3 små staldvinduer med buet murstik samt vinduer på 1. sal, hvor der senere kom altaner. Over garageporten Karlbys indmurede glasflasker.

Foto ca. 1962. visende det nye tårn og ny pejseskorsten med dør på hver side, hvor der før var 3 små gavlvinduer + 1 gavlvindue på første sal. Loftrum er blevet til bolig og har fået et par tagvinduer. Bemærk at tårnet er lavere end i dag og afsluttet med en mindre bygning af ubestemmelig form.

den plus udgifterne til opførelse af de fornødne bygninger. Og endnu bedre også til anskaffelsen af den fornødne besætning og inventar.

Kort efter udmatrikuleringen startede opførelsen af bygningerne til

statshusmandsbruget, hvilket ikke kun skete her i Gurre, men foregik overalt i landet ikke mindst i årene efter første verdenskrigs afslutning i 1918 og 5-10 år frem. Ordningen og interessen for statshusmandsbrug eb-

Foto 1966. Arkitekt Bent Karby sidder foran den åbne pejs. Både det lave bord med den specielle benkonstruktion og loftlampen har Karby designet. Fotoet er fra bogen om Karby udgivet 2014 af forlaget Rhodos som en reklame for hans Sabina-pendel. Lyfa A/S 1966.

bede dog langsomt ud, da jordarealerne var for små til en rentabel drift i forhold til indsatsen. At der alligevel blev opført ikke mindre end 28.113 statshusmandsbrug i Danmark og ordningen først ophørte i 1971 kan måske undre!

Den første ejer på Gurrevej 384 var Mejnert Sophus Hjersted, der var skødehaver fra 1924 til 1952, hvor han solgte den videre til Erik Colding Jensen, der boede og passede ejendommens drift frem til 1959.

Hvordan driften af den lille landbrugsejendom har været, har vi kun sparsomme oplysninger om. Men på et foto fra omkring 1943 (se side

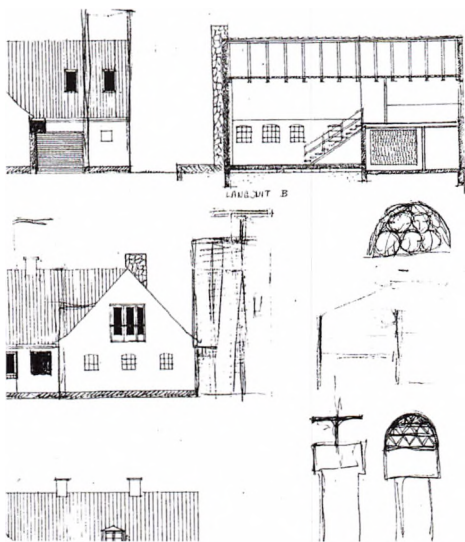
13) kan man se, at der på matriklen var mark med et par køer og at bevoksning omkring søen var mindre end i dag. Til højre på fotoet ses Sophus Hjersteds hvidkalkede statshusmandsbrug, og Kjeld Damgaard har fortalt, at køerne tilhørte Sophus Hjersted, men at vognen og hesten tilhørte naboen Hartelius.

I kommunens ejendomsarkiv kan man på ejendommens stamkort læse, at bygningen ligger på jordstykke 3e Gurre by, Tikøb og at grundens størrelse er 47.193 m². Derudover kan man intet finde i Kommunens ejendomsarkiv før efter 1970.

Heldigvis findes enkelte fotos fra

*Tårnets afslutning er rækværket på øverste dæk, hvilket medfører at tårnet minder om et vandtårn. Savner et spir eller kuppel! Til gengæld er der fremragende udsigt fra øverste dæk.
(Foto 2023 Jan Arnt)*

*Tårnet fik aldrig spir. I 1959 har Karlby dog skitseret en kuppel og et andet forslag med en rund plade oven på en lodret anordning.
(Tegning: ark. Bent Karlby)*

1950'erne samt et luftfoto fra 1949 af den kendte luftfotograf Sylvest Jensen, hvorfor vi med nogenlunde sikkerhed kan fastslå, at hovedhuset var en grundmuret vinkelbygning, hvor den del af bygningen som ligger vinkelret på vejen havde stald til køerne og hønseholdet. Derudover havde længen en åben vognport, et vaske- rum med gruekedel og antagelig også das. Over det meste af længen var høløft. Hele ejendommen er funderet på et kampestensfundament.

Sidefløjen parallelt med vejen havde bolig i underetagen, og så vidt vi kan vurdere var loftrummet ikke beboet. Boligfløjen havde to skorstene gående op i kip og hvidkalkede facader, og taget havde hanebåndsspær tækket med vingeteg. På et foto ses, at vinduer i vaskehus, stald og

vognport har været staldvinduer af jern med buet murstik over, ligesom boligdelen på vestfacaden har haft buet stik over havedøren mod syd og hoveddøren mod nord.

Hvor i dag hele grunden er beplantet og har mange høje træer, kan man på luftfotoet fra 1949 se, at det store areal nord for huset var udlagt til mark til Hjersteds kreaturer. Omkring selve huset var græsplæne og mod syd var anlagt en terrasse ud for spisestuen. På det relativt store areal mellem huset og Gurrevej stod en del træer, der antagelig er frugttræer. Og både øst og vest for frugthaven var jorden udlagt til nyttehaver (køkkenhave) med snorlige rækker af spiselige afgrøder, som sagtens kunne være gulerødder, jordbær, salater, krydderurter, kartofler og forskellige kål.

Hovedhuset fra 1959 til 1998 (Bent Karlby)

Ejendommen blev i 1959 købt af designer og arkitekt Bent Karlby, der kort efter begyndte ombygningen så han både kunne bo og arbejde i sin ny erhvervede ejendom. Det var Karlby, der senere byggede tårnet og indrettede den tidligere stald til tegnestue (i dag omtalt som Ridder-salen) og tilføjede flere finurlige detaljer, hvorefter det bebyggede areal på hovedbygningen blev øget til 180

m² og 70 m² bolig på 1. sal således at ejendommen i alt kom op på 250 m² bolig.

Udover at drive sin arkitektvirksomhed stod han også for plantning af en "pyntegrøntsplantage" på ejendommen med mange graner ikke mindst nobilisgran. Nobilis har smukke blågrønne fyldige nåle og er derfor velegnet som pyntegrønt, hvorfor man på et tidspunkt begyndte at sælge pyntegrønt. I bogen fra 2014 om Bent Karlby antydes, at driften og salget af gran og pyntegrønt stod hans søn Jesper for, da han havde stået i lære som skovfoged.

Da de små graner blev plantet for ca. 50 år siden, tænkte Karlby næppe på, at Nobilis hurtigt bliver 25 meter høje og endda kan blive op til 40 meter, så resultatet blev, at store dele af grunden i 1990'erne oplevedes som en høj og tæt skov. Høje graner har et forholdsvis lille rodnet i forhold til højden, hvilket førte til at mange af de højeste graner faldt både under orkanen i 1999 og 2005, hvorfor de nuværende ejere også af den årsag løbende har været nødsaget til at fælde eller nedskære mange af de høje træer.

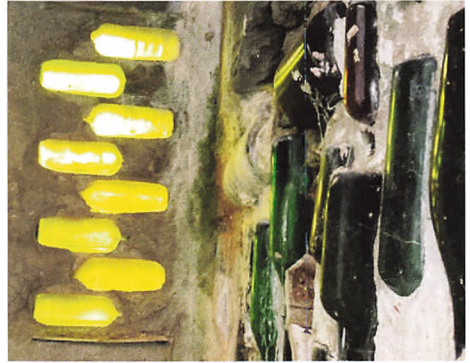
Ombygning

- Husånden og farvede glas

Da loftet ikke længere skulle fungere

Karlby arbejdede med glas således også i tårnet, som har flere indmurede glasbyggesten i forskellige farver.

Karlby's glaskunst set inde fra tårnet.

(Fotos: Jan Arnt, 2023)

som høloft og opbevaring, og Karlby ønskede et højloftet arbejdsrum fjernede han loftbjælkerne og lagde loftbeklædningen oven på hanebåndene, så det sydvestlige rum fik en lofthøjde på næsten 6,00 meter. På hans tegning benævnes rummet som arbejdsrum, hvor de nuværende ejere kalder det højloftede rum for Riddersalen. Senere byggede han en pejs, hvor væggen over pejsen blev beklædt med marksten, som var indsamlet på den store grund. Endelig blev de tre små vinduer ændret til to dørhuller, så der kunne monteres en dør på hver side af pejsen. En lige-løbstrappe i træ blev senere opført, så det lave loftrum over værkstedet kunne fungere som værelse og badeværelse.

Da Karlby købte ejendommen var alle facader pudsede og kalket hvi-

de, men han ønskede et mere organisk udtryk og begyndte at indsamle marksten fra grunden og stengærdet, som han efterfølgende satte op på de pudsede facader. En enkel af stenene er bearbejdet på samme måde som kunstneren Henry Heerup er kendt på, nemlig ikke en detaljeret hugning i stenen, men blot nogle grove hug, der her antyder øjne, næse og mund, så den ligner et ansigt. Stenen kalder husets beboere for "husånden". Heldigvis en af de gode, der passer på huset og dets beboere.

Den tidligere åbne vognport fik en garageport mod øst og til højre for garagen blev det til værksted.

Arkitekt Karlby syntes åbenbart, at vognporten skulle være mere festlig, hvorfor han over portåbningen og i det ene af vindueshullerne i værkstedet indmurede flasker i mange farver.

Når solen skinnede gennem flaskerne, må det have været et helt specielt syn. Da de nye ejere i 2015 indrettede bolig i garagen og værkstedet, blev flaskedekorationerne fjernet, og der blev opsat marksten i stedet.

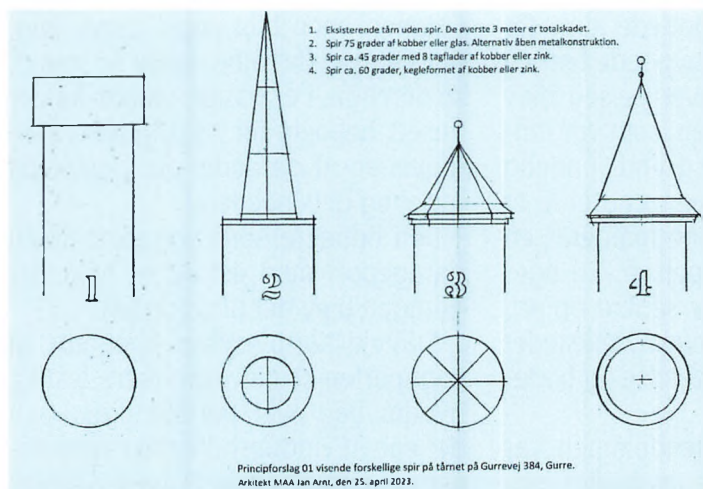
Tårnet ændrede huset

Det runde tårn blev opført på vestfacaden med en lille mellebygning i første sals højde, som er ført ind på det skrå tag. I tårnets grundplan er redskabsrum og på første sal sker indgang fra en fritstående repose i tegnestuen. Fra reposen går man et par trin gennem den lille mellebygning ud i tårnet, hvorefter man ad en stejl trappe af indmurede stentrin kan komme op på øverste dæk. Lidt besværligt, men heroppe på øverste dæk får man den herligste udsigt til alle verdenshjørner.

Både glasdekorationerne og de mange marksten på facaderne gør, at huset ikke ligner andre huse. Men efter at Karlby også havde fuldført det runde tårn, kan man roligt sige, at nu var huset blevet "sin egen" på samme måde som Piet Hein i sit kendte gruk Lille Kat siger "Jeg er sku' min egen".

Om det arkitektonisk er vellykket, er der delte meninger om. Men måske vigtigere, så har bygningen i modsætning til mange nyere parcelhuse fået sjæl og personlighed, hvorfor man føler sig godt tilpas og bliver inspireret.

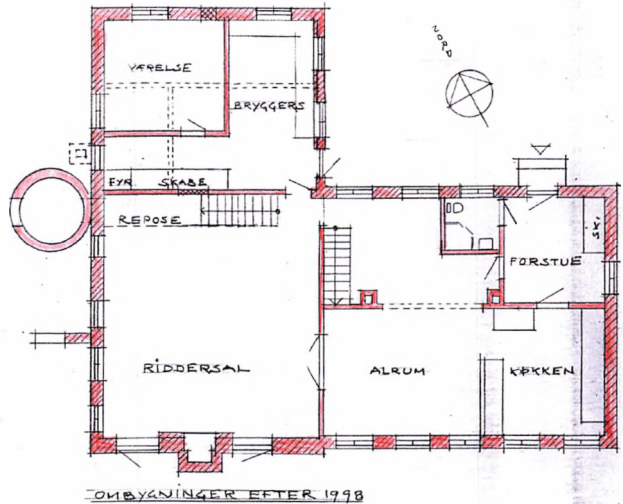
Det pudsige er, at arkitekt Karlbys første byggerier er præget af rationalitet og modernisme, hvor han senere i livet udtaler, at han går ind "for hygge" og i en artikel endda skriver, at han "åbent vil erkende en udtalt

Forslag til overdækning med spir eller lignende. Nr. 1 er eksisterende tårn, hvor man står på øverste dæk med muret rækværk. Nr. 2, 3 og 4 er forslag til hvordan en overdækning evt. kunne se ud.

Skitse af Jan Arnt, april 2023)

Ændringer efter at Pia og Jens overtog ejendommen i 1998. Skillevæg er fjernet vist stipleet, så der er kommet nyt stort alrum. Samtidig er køkkenet flyttet og der er opført nyt toilet i del af tidligere køkken. I oprindelige vognport/hønsesald er fjernet skillevægge vist stipleet og opsat nye vægge omkring nyt stort værelse og bryggers. (Skitse Jan Arnt, 2023)

tendens til koketteri”, hvilket dog ikke kun gælder hans få huse, men også hans lampe- og tapetdesign

Konstruktivt er tårnet bygget af lodretstående gasbeton blokke, hvor nederste etage udvendig er beklædt med marksten, og de øverste to etager er pudset. Karlbys trang til at dekorere og lege med lysvirkninger gør sig også gældende i tårnet, hvor han har indmuret glasbyggesten i forskellige farver. Hans datter blev keramik, og et af hendes værker med en kvinde og nogle stiliserede blomster har han også indmuret.

Den runde tårnbygning fik aldrig en overdelt i form af f.eks. et spir, kuppel eller lanterne, hvorfor man i dag står ude i den friske luft på øverste dæk, som er udført af beton og med ræk-

værk af gasbetonblokke. På et foto kan man se, at tårnet har været små 2 meter lavere og har været afsluttet med tegltag med lav hældning. Karlby har også gjort sig tanker om en mere spektakulær overdækning, da der findes et par skitser visende mindst to forskellige løsninger, hvor den ene lukker med en kuppel, og den anden er åben med en rund vandret betonplade foroven, så man næsten kommer til at tænke på en lodretstående parasol.

Hvorfor Karlby aldrig fik bygget en kuppel eller spir, eller hvorfor han fjernede det lave tegltag og byggede tårnet højere og afsluttede det med rækværk, ved vi ikke. Kan naturligvis skyldes økonomi, men måske ønskede Karlby bare et rundt tårn, der gav hu-

*Karlby beklædte de fleste facader med marksten. I forbindelse med ombygning af garagen og værkstedet beklædte Pia og Jens den del af huset. Det tidligere hvide husmandsted er blevet til et organisk stenhus midt i den store Skovhave.
(Foto: Jan Arnt, 2023)*

set karakter, og hvorfra han kunne se ud over landskabet og om natten studere stjernehimlen. Stedet er i hvert fald oplagt til astronomiske aktiviteter.

Tårnets opbygning med gasbeton, mangelfuld armering og manglende overdækning har medført, at tårnets vægge og dæk har slået revner og trænger til en kærlig hånd, hvorfor jeg med de nuværende ejere Pia og Jens undersøger om man kan forstærke konstruktionen og finde en bedre måde at afslutte tårnet.

Ejendommen fra 1998

(Pia Willumsen og Jens Ole Madsen)
De nuværende ejere Pia og Jens, som begge er ingeniører, overtog ejendommen den 24. maj 1998 og har siden ofret en pæn sum penge og mange arbejdstimer på reovering og ombyg-

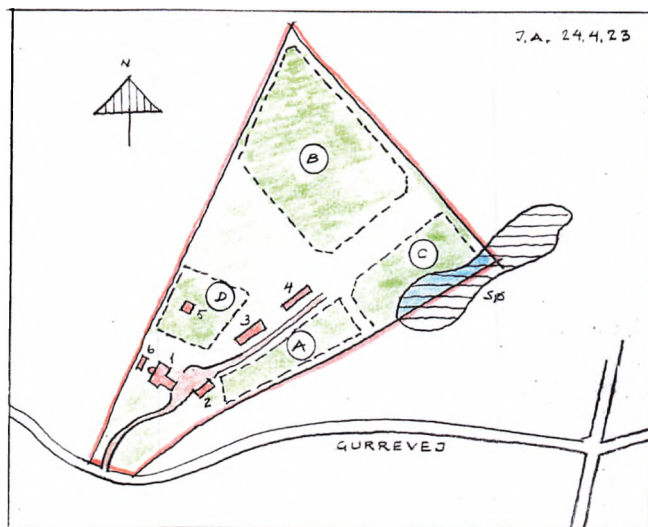
ning samt en fantastisk vision om en økologisk skovhave.

Efter overtagelsen i 1998 gik de straks i gang med en større ombygning og gennemgribende reovering af største delen af huset, hvor køkkenet blev nedlagt, og nyt åbent køkken opsat i den ene ende af den aflange opholdstue som blev til et kombineret køkken/alrum. Samtidig indrettedes nyt badeværelse i en del af det tidligere køkken samt fjernedes skillevæggen, så alrummet blev større.

Alle de eksisterende kiksede 1960'ers vinduer blev skiftet til sprossede vinduer for at føre husmandsstedets sjæl tilbage. Førstesalene blev også sat i stand med nye værelser og nye vinduer. Senere i 2015 blev også fløjen med garage og værksted ombygget med nyt bryggers og værelse ligesom

Skitse med placering af bygninger og princip for indhegnede vækstområder. Hovedhus 1 – Mosteri og ægpakkeri 2 – Maskinhus 3 - Hønsstald 4 – Udhuse 5 og 6.

Område A bær, rabarber og frugt - Område B bær, frugt og graner – Område C skovagtigt med del birk – Område D Hønsengen. Mellem B og D Indhegnet med topskårne Nobilis og lysninger og samtidig areal hvor hønsene kan gå frit. (Skitse: Jan Arnt, 2023)

for huset nu opleves som et stenhus i et skovagtigt område lidt i stil med et engelsk eller irsk landhus, hvor det oprindelige statshusmandssted var et hvidpudset omgivet af en stor velplejet køkkenhave og marker.

Gurre Skovhave – et naturligt landbrug

Ændringerne på hovedhuset er dog ingenting i forhold til ændringerne ude på den store grund, hvor især Pia Willumsen, der er uddannet kemiingeniør, har startet driften af et alternativt landbrug med permakultur skovhavedyrkning. Permakultur betyder kort sagt vedvarende landbrug. Det betyder bl.a., at man dyrker sine marker med flerårige grønt-

vinduer blev skiftet til sprossevinduer. Gavlene på første sal fik altandøre og franske altaner, hvor balustre blev udformet som en sol med stråler, hvilket er lidt atypisk, men var ment som en hilsen til den tidligere ejers leg med former.

Som før omtalt havde den tidligere ejer Karlby beklædt flere af ydervæggene med marksten. En tradition som de nye ejere Pia og Jens har fortsat med under ombygningen af garagen. Dermed er næsten alle ydermure i dag er beklædt med marksten, hvor-

Del af det højloftede rum, hvor arkitekt Karlby havde sin tegnestue, som i dag er Pias og Jens' opholdstue, som de kalder "Riddersalen". Foto er taget fra trappen op til 1. sal og ud til tårnet. (Foto: Jan Arnt, 2023)

Mosteri for æbler og frugt samt ægpakkeri i alt 58 m². Facadebeklædningen er planker udskåret fra nogle store Douglas graner, der voksede på grunden. (Foto: Jan Arnt, 2023)

sager, planter, buske og træer så at man ikke starter forfra hver år med at pløje, harve og så. Den lidt længere forklaring er, at permakultur er en helhedstankegang, som bidrager til at genopbygge og vedligeholde naturressourcerne og på sigt bremser klimaforandringerne.

Med det som fokus har Pia oprettet firmaet "Gurre Skovhave" med undertitlen "et naturligt landbrug", da hendes kongstanke er, at skovhaven skal have høj biodiversitet, hønsene skal have det godt (dyrevelfærd) og produkterne skal dyrkes økologisk og i samspil med naturen.

Jens deltager foreløbig kun i begrænset omfang og har bevaret sit

lønnede ingeniørjob, da man på et visionært projekt som dette ikke kan forvente overskud de første mange år.

Firmaets etableringsfase har været lang. De fleste af de mange høje 50-årige Nobilis træer skulle først fældes og fjernes, marker hegnes og mange urter, bærbuske og frugttræer plantes og driftbygninger bygges.

Gurre Skovhave blev startet i 2016, og Pia indrømmer, at selv om hun knokler som en hest, er timelønnen endnu meget lav. Men drømmen har hun stadig og tilføjer, at hun elsker at gå ude i den store skovhave, se det gro og mærke naturen og årstidernes skiften.

Mosteri og beplantede arealer

Lidt øst for hovedbygningen er mosteriet og ægpakkeriet på i alt 58 m² opført med træbeklædte facader. Træet er ikke tilfældigt valgt, men er brædder af douglasfy, der allerede stod på grunden, hvor douglas træerne blev fældet og skåret op i store planker med bomkanter (barkkanter), hvorfor der ikke er gået træ til spilde, som når man opskærer fuldkantede brædder eller tømmer. Samtidig får mosteriets facader et naturligt rustikt look, der passer godt til stedet og hovedbygningens stenfacade. Det er her, de håndplukkede æbler, bær, rabarber osv. samles og vaskes for senere at blive til koldpresset og ufiltreret sunde æblemoste og bærsaft med mange forskellige

smags- og lugtnoter.

Indtil videre er 3 hektar ud af grundens i alt 5 hektar beplantet blandt andet med rabarber, frugt- og nøddetræer samt bærbuske. Så der indtil videre er udplantet 30 forskellige arter og 130 forskellige sorter. Dette er helt i overensstemmelse med Pias koncept, da der i produktionen ikke kun skal bruges de mest kendte, men også de "glemte" og de "ukendte", hvilket blandt andet kan være spiselige bær, frugter, nødder samt spiselige flerårige urter og blomster. De resterende 2 hektar jord er bebygget eller er natur med buske, græs og urter og træer blandt andet med en del lærke- og birketræer, hvilket især gør sig gældende nede mod søen og i det nordlige skel ud mod nabomarkerne.

*Pia står ved det 60 m² store redskabs-
hus opført 2018 og beklædt med an-
tracitgrå metalplader.
(Foto: Jan Arnt, 2023)*

*Hønsesalden på 93 m² opført i 2019.
De opstammede grantræer er re-
ster efter de mange grantræer (No-
bilis), som Bent Karlby lod plante i
1970'erne. (Foto: Jan Arnt, 2023)*

*Udsigt mod syd fra tårnet ned mod de stråttækte nabohuse langs Gurrevej og markerne bag.
(Foto: Jan Arnt, 2023)*

Det store udvalg er kun muligt, fordi plantevalget er opbygget med inspiration i naturen, hvor man udnytter lys og skygge samt udvælger planter, der opsamler næringsstoffer i jorden og kvælstof fra luften. Det er blandt andet derfor, at Pia har ladet en del af de høje graner blive stående, så der er områder med delvis skygge i modsætning til de fældede arealer og de arealer, som "passer sig selv". Der ligger også bunker af grene og bark, hvor bare man løfter en gren, så myldrer det af liv.

Selve jorden håndteres på samme filosofi med fokus på opbygning af jordens humuslag og jordens mikroflora, hvorfor Gurre Skovhave (alle skovhaver) vil være langt mere modstandsdygtige over for sygdomsan-

greb og skadedyr, fordi den rige diversitet af planter hindrer sygdomme i at sprede sig samtidig med, at skovhaven giver gode levesteder for nytedyr og fugle.

Stald til fjerkræ og maskinbygning

Lidt nord for hovedhuset ligger to nyere langstrakte driftbygninger med facader af antracitgrå metalplader. De pynter ikke, men er søgt opført så neutrale som muligt og er nødvendige i produktionen. Ligesom det formilder, at metalpladerne er antracitgrå (gråsorte), og at der langs de to bygninger står en række høje opstammede graner.

Den første bygning er en 60 m² maskinbygning opført i 2018, der fungerer som opbevaringsplads for diverse

redskaber samt disponibelt lager.

Den næste bygning er stalden til fjerkræ på i alt 93 m² opført i 2019. Stalden (hønseriet) var indtil 2022 fuld af høns med en pæn stor ægproduktion. At være ægproducent og ægpakkeri er desværre også både tidskrævende og dyrt i forhold til indtjening. Så efter mange spekulationer valgte Pia sidste efterår at holde en pause med høns og æg i større skala.

Lidt ærgerligt for helheden, for hønseriet med de økologiske æg var en del af det samlede koncept, hvor hønsene kunne gå rundt i skovhavens frodige jordlag, så de kunne supplere foderet med insekter, græs, urter og nedfaldne frugter, hvilket gav hønserne et godt liv samt Pias kunder nogle flotte orange-gule æggeblommer.

Høsegødningen (kaldet guldet) blev smidt ud under skovhavens mange frugttræer og bærbuske, og var således med til at slutte det biologiske kredsløb.

I dag går kun en enkelt hane og en halv snes høns rundt på ejendommen. I øvrigt en stor flot hane, der bare er usædvanlig "aggressiv", så selv hårdføre Pia bliver nervøs, når den nærmer sig. Det er nu ikke kun Pia, der bliver nervøs, for hanen passer virkelig på sine høner, og har ikke været bleg for at gå til angreb på Mikkel Ræv for at beskytte sit harem.

Gurre branddam

Mod nordvest ligger den langstrakte sø på højre hånd, hvor ca. 25 % af søen er en del af Gurre Skovhaves naturgrund. Søen kalder de lokale

Drømmen om hønseri og ægproduktion blev sat på pause i 2022, men drømmen om at genskabe et stort hønsehold lever. Tilbage er kun en halv snes høns og en hane.

Foto: Jan Arnt, 2023)

*Parti af den private sø med tilløb fra Gurre Å - set fra Skovhaven.
(Foto: Jan Arnt, 2023)*

"Gurre Branddam", og andre kalder den for "Gurres hemmelige Sø".

Søen dræner et stort opland og har til- og afløb via nogle dræn og den lille Gurre Å, hvorfor der er fint gennemløb. Om søen har DN's daværende lokale formand, Helle Øeland i 2017 blandt andet skrevet, at den lille sø (branddammen) har en del gedder og aborrer samt en stor mængde guldsmede på skovhavesiden af søen samt flere fiskehejrer. Person-

ligt har jeg ikke set guldsmedene og gedderne, men så dog en fiskehejre samt nogle gråænder, hvor hannerne jagtede en forskræmt hun samt en mængde rør- og sangfugle. Jo, her er virkelig dejligt i Gurre Skovhave.

Bent Karlby (1912-1998) voksede op i Aarhus og tog i 1932 afgangseksamen som konstruktør, hvorefter han flyttede til København. I 1935 blev han gift med Hannah og de fik børnene Jesper og Jette. De første år arbejdede Karlby som konstruktør/arkitekt på flere kendte tegnestuer blandt andet hos Palle Suenson og Vilhelm Lauritzen.

I 1936 deltog han i sin første konkurrence om tapetmønstre, hvilket blev indledningen på en lang og succesrig karriere som dansk kunstnertapets førstemand, hvilket betød gode indtægter, så familien kunne bygge hus blandt andet i Gentofte, hvor Bent og Hannah sammen med deres venner arkitekterne Eva og Niels Koppel købte en stor byggegrund, hvorefter de sammen byggede to huse, så de i mange år også var naboer.

Som tapetdesigner fik han også fodfæste på det svenske og amerikanske marked, ligesom han var en dygtig lampedesigner, så flere af hans pendler stadig her i 2023 produceres og sælges gennem firmaet LYFA A/S.

Han nåede også sammen med sin bror at udgive "Håndbog for Byggeindustrien" og arbejdede i mange år med tekstilmønstre, ligesom han havde et lukrativt samarbejde med Den Kgl. Porcelænsfabrik.

Ud over design var Karlby interesseret i al teknik ikke mindst fly og biler. Han fik da også både flyvercertifikat og købte flere dyre biler blandt andet en Bugatti og en Alfa Romeo.

Han døde som enkemand 86 år gammel i 1998, og arvingerne solgte samme år huset.

Bent Karlby fotograferet omkring 1967.

Forside af bogen om Bent Karlby skrevet af Vibeke Andersen Møller. Den viste pendel produceres stadig af LYFA (pris i 2023 kr. 1.999).

Familien Gad i Tibberup

På Gammel Strandvej 221 havde Emma og Urban Gad deres sommervilla "Strandhuset" i gennem mange år. Også deres berømte søn og svigerdatter kom på besøg i huset i perioder. Og senere overtog sønnen huset.

af Kjeld Damgaard

Det er vanskeligt at bestemme hvem af familiemedlemmerne som var/er mest berømt. "Vinder" er dog nok Emma Gad, som mange har hørt navnet på, men som de færreste i dag trods alt næppe har læst. Men sikkert er det, at alle fire fik en flot karriere og har sat sig sine spor i eftertiden.

Emmarenze Halkier

Grosserer Hans Peter Halkier (1808-60), der var gift med Edvarda Munch (1818-82) fik i 1852 en datter, som de kaldte Emmarenze Henriette Margrethe Halkier. Hun havde derfor sin opvækst i et velstående borgerligt og intellektuelt miljø. Allerede som 20-årig giftede hun sig med daværende premierløjtnant, Urban Gad - og blev via denne en del af en familie fra en velstående embedsstand, der havde nær forbindelse med kunstnerkredse.

Den helt unge Emma Gad - billedet er fra 1870, da hun var 18 år gammel.

Denne baggrund kom til at præge hendes livsopfattelse, men i høj grad også hendes bogproduktion og

Delvis gengivelse af et oliemaleri af Emma Gad fra 1882, malt af Erik Henningsen. Hun har på det tidspunkt ikke indledt sin litterære karriere.

teaterstykker, idet hun derved fik et fortroligt kendskab til miljø og tone i forskellige københavnske lag og kredse. Det udnyttede hun til fulde i sin mangesidede skribentvirksomhed, som hun faktisk indledte af ren og skær kedsomhed!

Fulgte med tiden

Årsagen var manden, Urbans lange perioder væk fra hjemmet som følge

af sin tjeneste i marinen. Hun skrev derfor i starten som tidsfordriv. Hendes inspiration kom ikke mindst fra den gennemgribende ændring i tankegang og livsførelse, som især i København fandt sted i 1880-1890'erne, hvorved der opstod et skarpt skel mellem ældre og yngre. Emma Gad fulgte med tiden uden fordomme, men havde stadig rødderne i den gamle tid.

Dette gjorde det muligt for hende at skrive dramatiske skønlitterære bøger og teaterstykker, som havde et strøg af ironi og sarkasme, en snert til højre og venstre - dog aldrig uden rigtig at såre nogen.

Hendes første lystspil fra 1886 hed "Et Aftenbesøg" - der er en dagligstuekomedie, baseret på intriger og ordspil. I andre stykker satiriserer hun over det daværende borgerskabs sammenblanding af intime anliggende og pengesager. Hun har også den for datiden moderne holdning, at kærlighed bør være årsagen til et ægteskab - det skal ikke blot være et fornuftsægteskab.

Yndede temaer

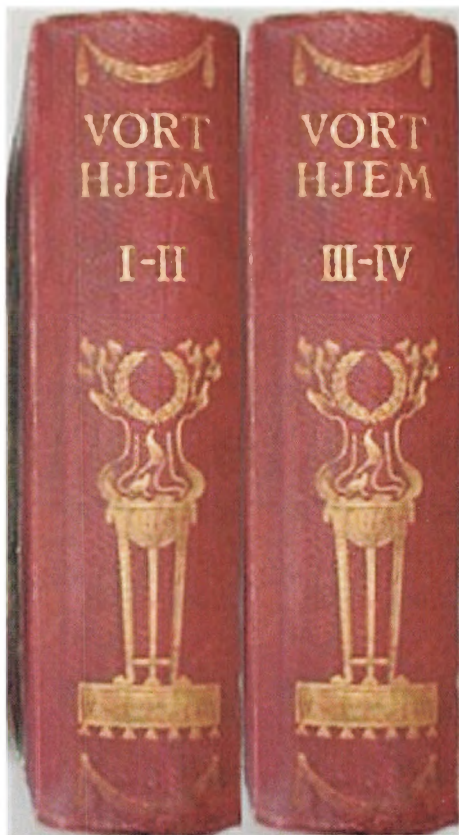
Et andet yndet tema i hendes litterære virksomhed var ægteskabelige forviklinger som f.eks. i samme stykke. Hun lod dog næsten altid parterne forsones i slutningen af fortællingen.

I alt blev det til 20 teaterstykker, hvoraf "Et Sølvbryllup" fra 1890 var den største succes. Nævnes kan også "Den mystiske Arv" fra 1906 og "Barnets Ret" fra 1911.

Emma Gads opposition til de gamle dyder kom dog også tydeligt til udtryk i enkelte tilfælde. Bl.a. i stykket "Et Forspil" fra 1894, hvor kvinden i ægteskabet, der domineres af en mand med besiddertrang, ender med at få skilsmisse. I samme stykke lader Emma Gad tillige to svigerinder være solidariske med den kvindelige hovedperson - i kontrast til den dengang stadig herskende konvention om at holde ud og ikke "løbe af pladsen".

Borgerskabets hykleri

Borgerskabets hykleri og snobberi i forbindelse med tidens udbredte velgørenhed er temaet for i alt tre stykker, hvoraf "Gadens Børn" fra 1903 også er en skarp satire over tidens dobbeltmoral. Det handler om en ung mand og en ung kvinde fra "de lavere klasser", der begge stræber mod kunstnerisk udfoldelse i form af hhv. malerkunst og sangkunst. Imidlertid stiger kun han til tops, medens kvinden synker nedad - uden at nogen løfter en finger for at hjælpe hende. Emma Gad har her i dette stykke ikke blot et godt øje til hykleriet hos "de fine", men

Firebindsværket "Vort Hjem" fra 1903 blev senere samlet i en tobinds-udgave, som er gengivet her.

også i andre stykker et godt øje til "bohemen", som forsøger at slå plat på situationen. Desuden langer hun ud efter forloren radikalisme mange gange i sine stykker.

Ugifte mødre og "uægte" børn

Endnu vigtigere var dog hendes fokus på den ugifte mors og det såkaldt "uægte barn"s stilling i samfundet. Dette emne fik hende i enkelte tilfælde helt væk fra satiren - til fordel for et ægte engagement. Emma Gad var dog ikke selv en ubetinget emanciperet kvinde - hun har også passager i sit forfatterskab, hvor hun leverer ondsksfulde portrætter af kvindesagskvinder.

Omvendt stiftede hun i 1898 foreningen "Hegnet" som var den første fagforening for kvinder udenfor arbejderklassen, idet den var møntet på handels- og kontorassistenter. Også via jobbet som formand for Dansk Kunstflidsforening gjorde hun en indsats for at give bedre anseelse til kvindehåndværk.

Dobbeltydigheden

Men i det hele taget er det tydeligt, at hun forsøger at dele små "spark" ud til flere sider. Denne dobbeltydighed kom også til udtryk i hendes antologi "Vort Hjem", som hun sam-

I denne ejendom i Dronningens Tværgade boede familien Gad i vintermånederne. Ejendommen er siden nedrevet.

men med Sofie Holten redigerede og udgav i 1903. Bogen indeholdt svar på alle forhold vedrørende hjemmet - dog indeholdt bogen ingen kogebogsopskrifter. Bogen blev således skrevet af både radikale skribenter samtidig med, at hun selv og andre

Emma Gad fotograferet i haven foran villa "Strandhuset" på Gammel Strandvej i Tibberup - antagelig omkring 1920.

skribenter prædikede borgerlige dyder.

Men bogens popularitet var stor. Det var da også tidens bedste kapaciteter, der skrev bogen. Det var bl.a. jurister, læger, dyrlæger, historikere, arkitekter, pædagoger, kunstnere m.fl. Bogen gav svar på stort set alt mellem himmel og jord, og veg ikke tilbage for at behandle konfliktfyldte emner som skilsmisse, separation, særeje og lignende.

Hendes gode råd til en kommende generation - indspillet på grammo-

fonplade i 1913 (se ramme) - viser imidlertid også, at hun trods alt ser med stor sympati på kvindernes frigørelse.

"Man skal aldrig"

Emma Gads ubetinget mest berømte værk er dog "Takt og Tone" fra 1918. Det var dog ikke hendes første bud på et værk om netop det emne. Allerede i 1886 udgav hun bogen "Man skal aldrig", som var en oversigt over de mest almindelige fejl og misgreb i omgang og sprog.

Emma Gads råd i 1913 til en kommende generation - indtalt på grammofonplade

Ved denne mærkelige opfindelses hjælp kan altså nu det ene slægtled tale personligt til det næste. Lad mig da sige: At de, der kommer efter os, vistnok har grund til at være denne generation taknemmelige for det arbejde, den har gjort. I de spand af tid, jeg har levet, har jeg set en så mægtig udvikling til det bedre, at man næsten ikke kan tro, det var forundt tidligere slægtled at være vidne til noget lignende.

Det er, som om menneskenes ansvarsfølelse først ret er vågnet i løbet af de sidste 50 år og har fundet vej ud til alle livets forhold: til folkeundervisning og sygehjælp, retspleje og beskyttelse af de gamle og svage.

Men i intet forhold er i det tidsrum retfærdigheden sket fyldest i højere forstand og i klogere fremtid end ved at give kvinderne rettighed og pligt til selverhverv og deltagelse i det offentlige liv. Man har indset, at kun den stat, der giver sine borgerinder såvel som sine borgere ret til helt at udnytte evner og kræfter til gavn for helheden, kun den vil kunne nå til den fuldeste blomstring.

Som løn for dette store fælles samfundsarbejde så man en mægtig fremgang opstå i handel og vandel, en fremgang, der støttedes af tidens store opfindelser. Der, hvor i min barndom tranlygterne søvnigt belyste sparsomt befærdede gader, stråler nu det elektriske lys over livlig storstadsfærdsel og travlt handelsliv.

Men i én henseende, måske den væsentligste, er det gået tilbage. Den dyd, der hed nøjsomhed, er, mens jeg har levet, så godt som forsvunden fra verden og dermed den stillesiddendes glæde. Ved den hastige udvikling er erhvervene blevet flere, fortjenesten større, muligheder mere ubegrænsede. Men derved er også livsappetitten blevet ubegrænset. Enhver vil have mere. Alle har kun blikket henvendt på dem, der er nået endnu videre i luksus og livsnydelse.

Skal jeg bringe den kommende slægt et ønske, så er det, at den foruden en fortsættelse af nutidens rige udvikling må få lidt mere ro i sjælen, lidt mere forståelse af, at nydelse og livsglæde ikke er ensbetydende, og at den samme lykkefølelse beror fuldt så meget på det indre som på de ydre.

Familiens sorte æsel var en kær del af familien. Den kørte herren og fru en i skoven, eller den bragte gæster fra stationen i Humlebæk til landstedet. Det blev senere afløst af en islænderhest.

Den bog er ganske speciel. Bogen er ganske tynd, men til gengæld indeholder den alene forbud! En betydelig del omfattede bordskik og opførsel i det offentlige liv.

Eksempler på bogens forbud:

Man skal aldrig tage plads før da-

merne, eller sætte sig før vært eller værtinde har givet signal dertil.

Man skal aldrig stikke servietten i knaphullet a la smæk under hagen, man skal brede den ud over sine knæ.

Man skal aldrig være ubændig i brug af kniv og gaffel. Man skal lade skaffet af begge rolig hvile i håndfladen og bringe maden i munden med den indadgående side af gafflen.

Man skal aldrig tale, medens man lægger på sin tallerken.

Man skal aldrig løfte sit glas i vejret, som om man ville stille det omvendt på sin næse. Man skal føre glasset lodret op til læberne og så hæve det langsomt op.

Man skal aldrig slå benene over kors. Næsten alle mænd gør det, men alligevel skal man ikke gøre det.

Man skal aldrig sidde og dingle med fødderne.

Man skal aldrig lege med kvaster, knapper eller hvad der ellers findes i ens nærhed.

Man skal aldrig komme med intet-sigende og meningsløse udtryk og talemåder, såsom "Ih du store", "Ok ja, såmænd", "Nej, tænk" eller "Sikken verden".

Man skal aldrig sløjfe medlyde og f.eks. sige "osse", "væ's'a'ti", eller "hva'ba'r".

Eksemplerne er som nævnt fra

Emma og Urban Gad med islænderhesten som afløste æslet.

1886, men her 137 år senere gælder de såmænd stadig i nogen grad.

Takt og Tone

Men i 1918 færdiggjorde Emma Gad en ny og langt større udgave af en bog om hvordan man opfører sig. Hun troede selv, at den kunne gøre lidt nytte i samtiden, men at den om ikke andet kunne blive et kulturhistorisk kuriosum.

Men den blev en gigantisk succes. Alene det første år kom den i ikke

færre en 13 oplag, og i de følgende 10 år i yderligere 5 oplag. Siden da i endnu flere oplag og sidste oplag kom i 100-året for dens tilblivelse - i 2018.

Hvad er det, der gør bogen så speciel? I virkeligheden nok at den allerede fra dens udgivelse balancerede mellem at være en parodi på den gamle kultur - og så på den anden side meget humoristisk faktisk samlede de råd op, som man dengang - og til en vis grad stadig - kan have

nytte af. Kort sagt: En bog der viderebringer den kulturelle arv.

God humor

Det er imidlertid nok kun få bøger, der som denne er blevet læst med så meget skepsis - specielt i en periode fra 1970'erne og fremad. Her var mottoet for nogle: "*Emma gad - vi gider ikke*". Det var naturligvis i en tid, hvor der fra mange sider skulle gøres op med gamle sæder og skikke. Men karakteristisk for mange af kritikerne var, at de aldrig havde læst bogen - eller kun fået serveret små uddrag.

Hvis vi prøver at se på, hvad Emma Gad rent faktisk skriver, er det da rigtigt, at der er ting, der forældet, men langt hen ad vejen er der ganske gode råd og sandheder i teksterne. Og ikke mindst god humor.

Og Emma Gad var da også selv klar over, at bogen med tiden ville blive anderledes modtaget. I forordet skriver hun således bl.a.:

"Eet er sikkert. Den Læser som vil fornøje sig mest over disse Forskrifter, er Den, der om et Par hundrede Aar finder denne Bog paa en støvet Hylde i et Bibliotek. Han vil med Fryd kaste sig over den og studere alle disse Skikke, der vil forekomme ham ligesaa snurrige som de, der til vor Moro beherskede Menneskene i længst tilbagelagte Aarhundreder.

Og dog - hans Tid, vil være ligesaa fuld af nye Former for Menneskers Naragtighed. Kun een Hovedregel for alt menneskeligt Samkvem bliver aldrig forældet. Det er den at handle mod sine Medmennesker ud fra et godt Hjerte."

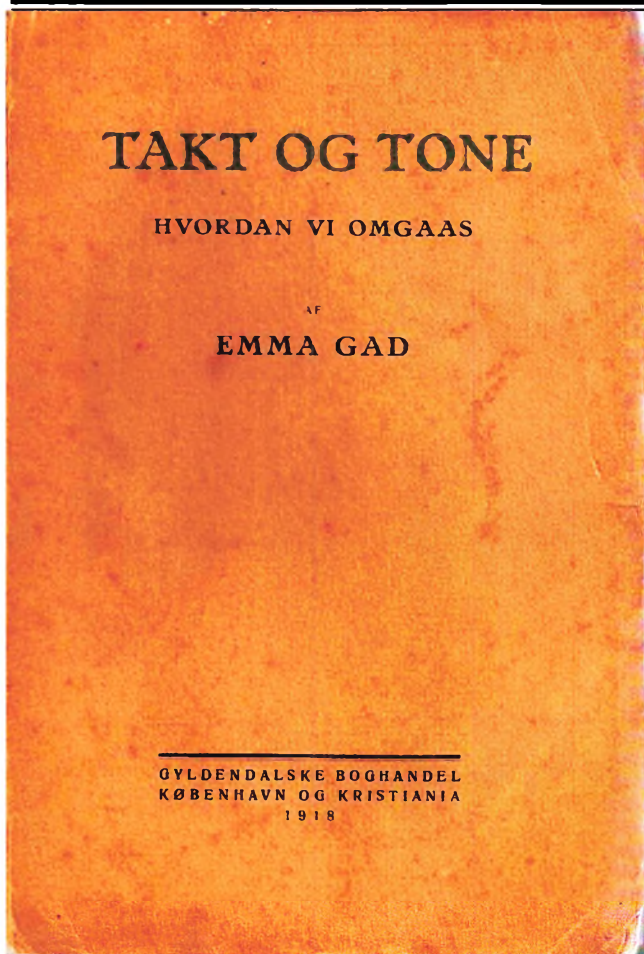
Eksempler fra bogen

Og et par eksempler på Emma Gads beskrivelser og iagttagelsesevne i hverdag og fest:

Om konfirmationen skriver hun bl.a.: "*Konfirmanden kører, ledsaget af de arme Forældre i Karet eller Bil til Kirken, den unge Pige hvidklædt, Drengen sortklædt; Skaren placeres efter Kønnen vis à vis nedad Midtergangen, der bliver de under den lange Ceremoni siddende til højt op paa Dagen, stirrende paa hverandre med Forældrene bag sig. Moderen holder altid Stand, hvorimod Faderen er slem til med smaa Mellemrum at absentere sig for at nyde en Forfriskning paa den nærmeste Kafé, hvad dog formentlig ikke vil blive regnet ham til Last ved det endelige Livsopgør"*

Om visitkort

"Etikketten for vistkorts Anvendelse er en indviklet Videnskab, som vist kun Diplomater trænger til Bunds i. Men nogle Hovedregler er der jo. Herrer afgiver i en Familie to Kort,

Emma Gads mesterværk var denne bog fra 1918 - "Takt og Tone". På trods af bogens mere end 100 år er der eviggyldige sandheder og gode råd i bogen, f.eks. dette: "Lad Dem ikke beherske af Deres Telefon, men sæt den ud af Funktion under et Maaltid sammen med Gæster og under en vigtig Samtale. Kun alt for ofte sker det, at man lader betydningsfulde Forhandlinger afbryde for at modtage en ganske lige gyldig Forespørgsel i Telefonen."

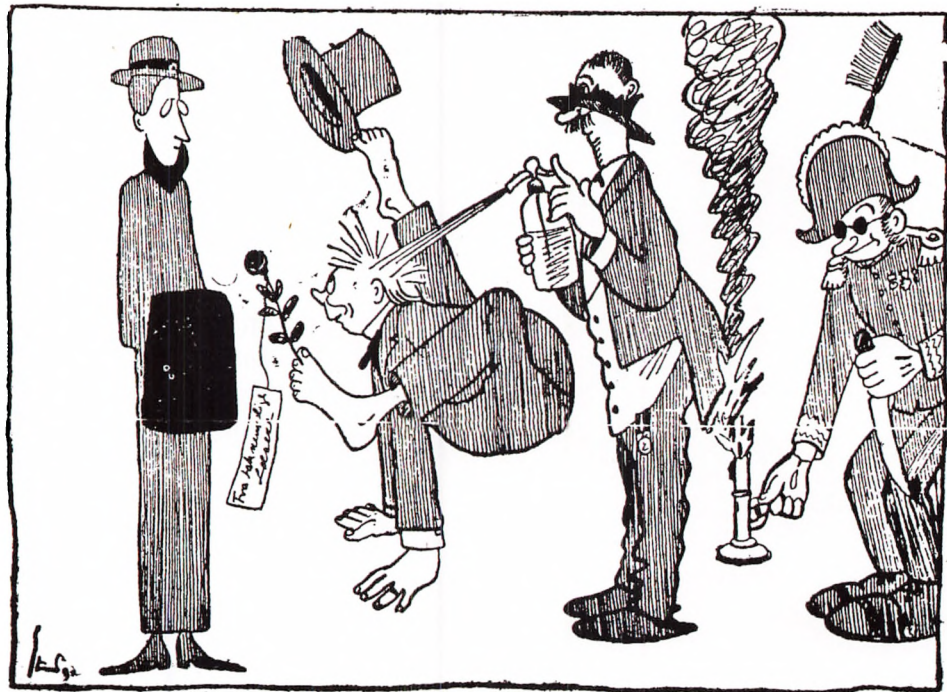
det ene til Husets Herre, det andet til Fruen. En gift Dame kan aflevere sin Mands Kort ved Døren sammen med sit eget, selv om han ikke er med - hvad han jo nødig er."

Om badning

"Lad Deres Badedragt være saa let, som Velanstændigheden tillader; sundhedsmæssigt set er slet ingen den bedste. En ung Dame bør vogte sig for ved et Badested at tumle sig i de salte Bølger i Selskab med en Tilbeder. Det er nemlig grumme Faa, der tager sig ud til deres Fordel, mens de er i Bad."

Om kvinders navn

Hvis den skik brede sig, at en Kvinde beholder sit eget Navn Livet igennem ligesom Manden, hvad enten gift eller ugift, vilde den Vanskelighed bortfalde, at hun ved en Skilsmisse staar der med for Fremtiden en

Kort efter bogen "Takt og Tone" udkom i 1918, var der også nogle, der syntes at det var en bog, der godt kunne ironiseres over. Her er det Storm P., der har givet udtryk for sine indtryk fra bogen.

fremmed Mands Navn. Det hører til en af de uløste Gaader, at Mændene, der dog hidtil har været Mestres for Lovene, ikke forlængst har forordnet at en fraskilt Hustru straks ved Separationen atter skal antage sit oprindelige Navn."

Om børn og skilsmisse

Skilte Forældre kappes som oftest i en slags Konkurrence om at vinde

deres Hjerter til Børnene gennem Forkælelse og Dyrkelse, der giver sig Udslag i Gaver og Adspredelser. Hver Gang den Fader eller Moder, der har maattet give Afkald paa sine Børn, imødeser et Besøg af dem, bliver der som Regel planlagt et Besøg i Teatre og andre Forlystelser, forenet med Traktament med Livretter og Slikkerier, for at Børnene med Glæde skal se hen til de kommende Besøg.

Villa Strandhuset - midt i billedet Urban Gad og til højre for ham Emma Gad. Billedet må være fra omkring 1. verdenskrig.

Dette er selvfølgelig ikke godt for et Barn."

Om at ligge på landet om sommeren

Man bør med stor Bestemthed afholde sine Børn fra at rapse Naboens Pærer og Blommer, naar Frugttiden kommer. Det skal indrømmes, at det er en vanskelig pædagogisk Opgave at holde Drengene fra Naboens Pæretæer, men Ens Stræben maa afgjort gaa ud derpaa.

Man bør undgaa den Fristelse det er, at kaste Affald saasom Konservesdaaser, ituslaaede Flasker, afpillede Lammehoveder, halve Mursten o.l. over Plankeværket eller Hækken ind i Naboens Have. For det første er det umoralsk, for det andet kommer det temmelig sikkert tilbage igen."

Det Gadske hjem

Det var ægteskabet med Urban Gad, der bestemte, hvor ægteparret skulle bo. Derfor havde de bopæl i en tre-

årig periode i Korsør og i Nyboder. Senere boede parret på Christianshavn, men i 1894 flyttede de til Dronningens Tværgade nr 40. Det var i byens fashionable kvarter - men flere og flere sociale problemer prægede gaden. Derfor blev huset sammen med Adelgade og Borberggade senere saneret væk. I naboejendommen holdt Havnearbejdernes Fagforening til. Det gav unægtelig et problem, da foreningens bestyrelse begyndte at øve sig på valdhorn med henblik på demonstrationer og fester. Lejligheden indeholdt 10 værelser foruden pigeværelse, baderum, køkken og spisekammer. Hjemmet var et såkaldt klunkehjem - med store tunge møbler, mørke farver, plys og dingeldangel.

Men sådan så hjemmene ud i årene før århundredeskiftet - og det var for mange kun en vinterbolig - og således også for familien Gad, der bestod af Emma og Urban og de to sønner Henry og Peter. Urban var dog ofte p.g.a. sit hverv i marinen, fraværende. Og storebroderen Henry fulgte i sin faders fodspor - og kom tidligt fra hjemmet. Derimod var sønnen Peter Urban Gad tæt tilknyttet til hjemmet.

”Villa Strandhuset”

Men at bo hele året i byen, var nærmest at stemple sig selv som ufor-

muende eller på anden måde sær. Bylivet døde nærmest ud i sommermånederne og aviserne skrev spalte op og spalte ned om, at nu havde den og den taget ophold på landet. Hvornår Gad første gang tog ophold i Nordsjælland vides dog ikke. De har i de første mange år ikke ejet boligen på Gammel Strandvej - den må de have lejet af grosserer Isak Siesby, som ejede villa ”Strandhuset” fra 1912. I skødet fra 1912, står tydeligt at villaen ikke er udlejet på skødetidspunktet, men da det er i januar, giver det ikke sikkerhed for, at villaen ikke var udlejet i sommermånederne.

Familien kaldte i øvrigt stedet for Humlebæk, hvilket skyldtes, at området siden 1901 hørte til Humlebæk Postdistrikt, men stedet lå i Tikøb Kommune og i Tibberup landsbys område.

Takt og Tone

Emma Gad havde i huset et arbejds-værelse med udsigt over Sundet, og her var hun glad for at være. Og vi kan godt tro, at en del af arbejdet med at skrive netop ”Takt og Tone” fandt sted lige her. I øvrigt var huset opdelt i stuer med forskellige temaer, bl.a. et østerlandsk værelse.

Her i Tibberup var der ægte landlig idyl. Men det var dog ikke længere væk, end at man stod i stadig

Foto fra 1864 af officersmandskabet på fregatten "Sjælland", hvor Urban Gad som ung løjtnant gjorde tjeneste. Det er dog ikke lykkedes at identificere ham på billedet. Den officer, der skødesløst læner sig op ad kanonen var skibets kaptajn, v. Dockum. (Foto: Nationalmuseet)

forbindelse med de mennesker, som man også i København var i forbindelse med. Det var folk som forfatteren og kritikeren Georg Brandes, forlagsdirektøren Peter Nansen, forfatteren Gustav Wied, forfatterinden Amalie Skram, maleren Fritz Thaulow, chefredaktøren Henrik Cavling,

forfatteren og kritikeren Herman Bang, skuespillerinden Asta Nielsen samt forlagsboghandler Jacob Hegel og hustru Julie Hegel.

Urban Gad

Emma Gads mand, Nikolaus Urban Gad, kaldet Urban (1841-1920) var

Den unge flådeofficer, Nicolaus Urban Gad.

Og den ældre Urban Gad, nu som kontreadmiral.

søn af en herredsfoged, og han kom efter skoletiden ind og tjene ved marinen. Som 21-årig blev han løjtnant og deltog i 2. slesvigske krig om bord på fregatten Sjælland i den såkaldte Østersøeskadre, der skulle sikre, at den tyske flåde forblev indespærret i havnene under hele krigen. En opgave, der lykkedes 100%.

Fra 1865 til 1868 fik han tilladelse til at gå i fransk tjeneste. I 1868 udnævntes han til premierløjtnant. I 1874 deltog han

på fregatten Jylland på "Kongerejsen" til Færøerne og Island. I perioden 1877-80 var han sammen med hustruen udstationeret til Korsør, hvor han fik tjenesten som fører af postdampskibet mellem Korsør og Kiel. I 1880 blev han udnævnt til kaptajn, og året efter kaptajn på fregatten Jylland. Han havde herefter adskillige kommandoer over adskillige af flådens skibe på skift.

I 1892 blev han kommandør, og i 1901 fik han titel af kontreadmiral

Ægteparret Gad med den yngste søn, Peter Urban Bruun Gad i midten. Forholdet mellem mor og søn var meget tæt, bl.a. på grund af de fælles interesser for teaterlivet.

og blev samtidig chef for 1. udskrivningskreds. I perioden 1897-1901 var han jagtkaptajn på kongeskibet.

Urban Gad var desuden formand for "Dansk Ferskvands-Kultur" og fik flere hædersbevisninger i både Danmark og udlandet.

Han døde i 1920 - kun en uge efter at han tog sin afsked.

Slagterens læredreng måtte løbe
Der knytter sig den pudsige histo-

rie til opholdet i Tibberup i sommeren 1914, at familien Gad ikke havde telefon i landliggervillaen. Da 1. verdenskrig brød ud den 1. august 1914, ville forsvarsministeriet naturligvis gerne orientere om og diskutere situationen med en af landets admiraler. Men ringe kunne man ikke - indtil en fik den lyse idé at finde én i nærheden, der havde telefon. Den nærmeste man kunne finde, var slagtermester Christensen

på Gammel Strandvej 131. Christensen drev på den tid slagterforretning i ejendommen, og hertil blev der nu telefoneret til Espergærde nr 37 fra ministeriet. Om Christensen ville være så god at sende bud til kontreadmiral Gad om, at krigen var brudt ud?

På den måde gik det til, at admiralen fik besked om krigens udbrud af slagtermesterens læredreng.

Slægten Gad

Kontreadmiral Nicolaus Urban Gad var søn af by- og herredsfoged i Sæby, Henry Christian Gad og hustru Vilhemine f. Bruun. Henry Chr. Gads bror, Henrik Theodor Gad havde en datter, Mette Sophie Gad, som altså var kusine til Urban Gad. Mette Sophie Gad blev i 1873 viet i Paris til Eugène Paul Gauguin (1848-1903), som var en meget berømt fransk kunstmaler.

Emma og Urban Gad havde to sønner. Den ældste hed Henry Christian Gad (1873-1957). Han tog tidligt beslutning om at gå faderens vej, så han fik en karriere ved flåden. Det betød, at han allerede flyttede fra hjemmet 17 år gammel for at blive kadet. I 1894 blev han sekondløjtnant og steg i de følgende år i graderne, og endte i 1930 som kommandør, inden han i 1935 tog sin afsked. I løbet af sin karriere havde han haft kommandoen over adskillige af flådens

Emma og Urban Gads ældste søn, Henry Chr. Gad var søofficer og deltog kun sporadisk i sammenkomsterne i sommervillaen i Tibberup.

skibe. I 1919, som chef på krydseren Heimdal, hjemførte han sønderjyske krigsfanger fra hhv. England og Frankrig. I 1928 var han chef på orlogsskibet Niels Juel på den såkaldte "kongerejse" til Finland.

Sønnen Peter Urban Bruun Gad

Lillebroderen hed egentlig Peter, men blev aldrig kaldt andet end Urban, hvilket medførte forveksling med faderen af samme navn.

Imidlertid var deres valg af livsba-

Asta Nielsen og Peter Urban Gad fotograferet sammen omkring 1913. Stedet er ukendt, men kunne godt være i huset i Tibberup.

ne markant forskellig. Faderens militære karriere tiltalte ikke sønnen, der havde arvet moderens talent for det kunstneriske og interessen for teater m.v.

Urban Gad uddannede sig således til kunstmaler hos sin onkel i Pa-

ris, Fritz Thaulow, men endte med i 1909 at blive sceneinstruktør ved Dagmar-teatret og senere ved Det ny Teater. I 1910 blev han filminstruktør-assistent på filmen "En Rekrut fra 64" og allerede samme år instruktør af sin første film "Afgrunden", som

Den lille gig, som familien Gad ofte brugte, er her gengivet kørende på Gamme Strandvej ud for villaen. Kvinderne til højre, er familiens tjenestepiger.

han selv havde skrevet manuskriptet til. I denne film spillede Asta Nielsen hovedrollen - og det blev indledningen til en strålende og markant karriere. Den mandlige hovedrolle blev spillet af Poul Reumert, som derved også fik sin filmdebut. Filmen blev en europasucces og satte Danmark på det internationale filmlandkort, idet filmen havde et dristigt erotisk melodramatisk tema. Faktisk så dristigt, at scener af filmen blev skåret ud bl.a. i Sverige. Her blev den be-

rømte dansescene således censureret bort.

Urban Gad gifter sig

I de følgende år blev Urban Gad Asta Nielsens foretrukne filminstruktør, og i 1912 bliver parret gift under en rejse i Tyskland. Og netop Tyskland bliver deres næste opholdssted. I Berlin producerede de herefter 33 film med Asta Nielsen i hovedrollen og med Urban Gad som forfatter og instruktør. Den mest kendte af disse

film var "Engelein" fra 1914. Men allerede året efter ophørte dette samarbejde, og parret blev endelig skilt i 1918.

Filminstruktør i Tyskland

Efter dette brud fortsatte Urban Gad med at producere film med andre af tidens store stumfilmsstjerner, bl.a. filmen "*Christian Wahnschaffe*" fra 1921 med de tyske skuespillere Conrad Veidt og Werner Krauss og den norske skuespillerinde Lillebil Ibsen. I perioden indspillede han yderligere 22 film.

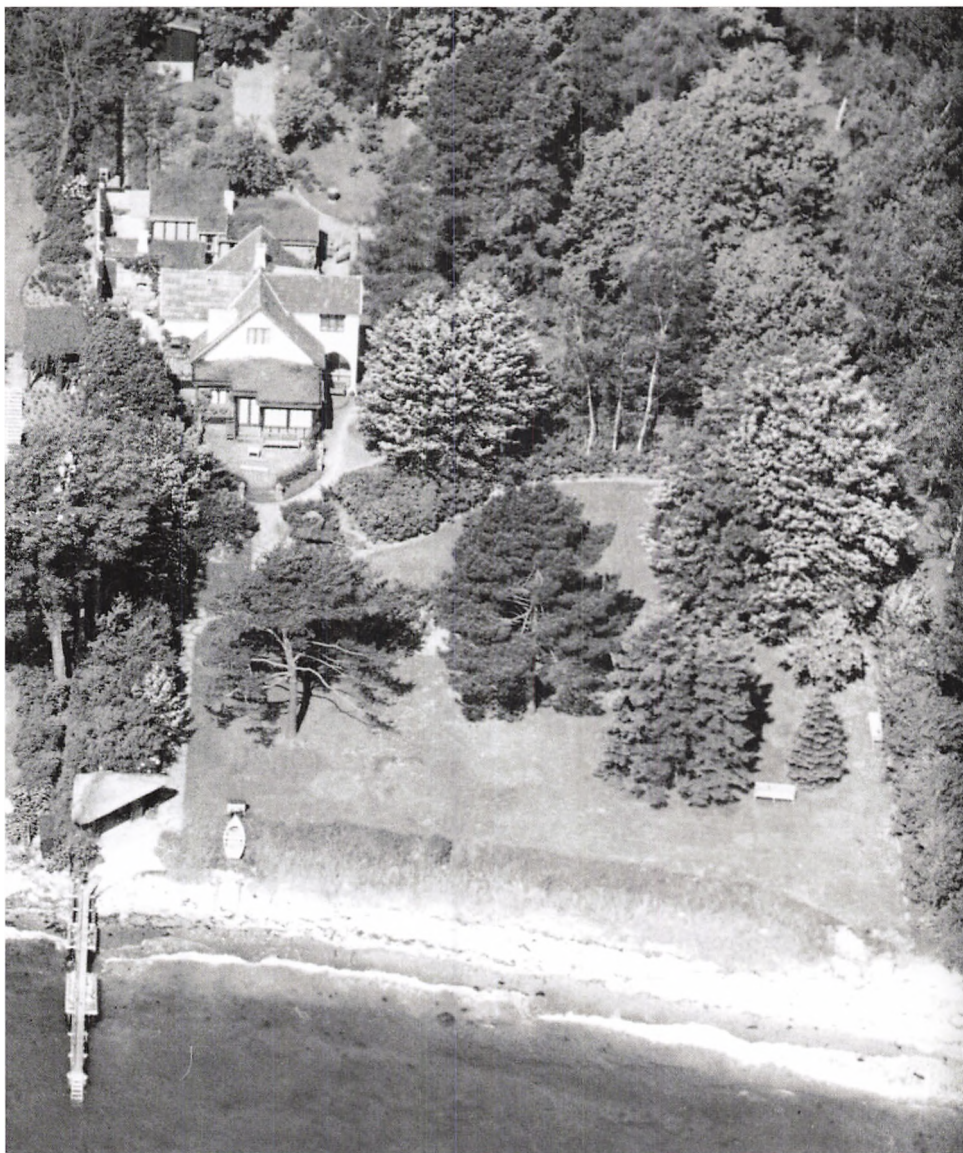
I 1922 vendte han hjem til Danmark efter at være blevet gift med den tyskfødte skuespillerinde Ester Margrethe Hagen (egentlig Westenhagen). I Danmark indspillede Urban Gad et par film for Palladium, den sidste var Fy og Bifilmen "Lykkehjulet" i 1926. Denne film var ikke den store succes - hans stil var for pæn og kedelig, mente kritikerne.

Den verdensberømte skuespillerinde, Asta Nielsen fotograferet i begyndelsen af 1920'erne efter bruddet med Peter Urban Gad.

Biografteaterdirektør

Inden da havde han fået biografbevilling til Grand Teater i København. Og efter 1926 helligede han sig det-

Villa "Strandhuset" er her fotograferet fra luften i 1949 - kort efter Peter Urban Gads død. Huset ejedes da af enken Ester Gad, der beholdt villaen frem til 1969. I 1975 blev huset nedrevet.

te arbejde. Og det var med succes. Biografen blev byens førende, hvor mange af tidens bedste danske og udenlandske film fik premiere.

Urban Gad overtog allerede i 1919 huset i Tibberup - men anvendte kun huset i sommerperioden. Om vinteren boede parret i Dronningens Tværgade, senere i Upsalagade.

Urban Gad drev Grand Teater indtil sin død i 1947, hvorefter hustruen Ester Gad fortsatte som biografdirektør.

Ester Gad overtog også huset på Gammel Strandvej efter mandens død - og boede her frem til 1969. Hun bosatte sig derpå i Hellebo Park i Helsingør, hvor hun døde i 1974.

Asta Nielsen

Som allerede nævnt førte filmen de to unge, Urban og Asta sammen, men ægteskabet holdt i virkeligheden kun ganske få år. Men i den tid, hvor parret endnu var sammen, var Asta - kendt som "die Asta" - en hyppig gæst i hjemmet hos svigerforældrene.

Asta Nielsen havde en helt anden baggrund end familien Gad. Hun var således ud af en fattig arbejderfamilie, som boede i en kvistlejlighed i Fredericiagade i København. Hun havde læst til skuespiller hos Peter Jerndorff, som Emma Gad samarbejdede med i forbindelse med hendes

bog "Vort Hjem". Så der var forbindelser på kryds og tværs på trods af de forskellige baggrunde.

Asta Nielsen boede efter bruddet med Urban Gad i Tyskland, hvor hun fortsatte sin filmkarriere. Hun fik en kontrakt med den tyske filmproducer Paul Davidson og fik det helt astronomiske beløb af 80.000 dollars om året. Asta Nielsen var dermed den bedst betalte filmskuespiller i verden.

Kursen var dengang omkring 350, hvilket betyder, at det svarede til omkring 280.000 danske kroner. Til sammenligning tjente en ufaglært arbejdsmand dengang 2.-3.000 kr om året.

I årene 1919-23 var hun gift 2. gang, denne gang med den svenske løjtnant Ferdinand Wingårdh. I perioden 1923-36 boede hun sammen med den russiske skuespiller Gregorij Chmara. I 1970 giftede hun sig tredje gang, denne gang med kunsthandler Anders C. Theede. I 1901 fik hun datteren Jesta, men oplyste aldrig hvem faderen var. Jesta blev opdraget hos mormoren - og havde ikke noget tæt forhold til sin mor.

Asta Nielsen døde i 1972 og blev begravet på Vestre Kirkegård.

Huset rives ned

I 1969 overtog direktør Finn Gercke Larsen villaen på Gammel Strandvej

efter Esther Gad. Allerede i 1972 fik han udarbejdet et forslag til udstykning af grunden til i alt 4 parceller. I forslaget indgik, at den gamle villa skulle rives ned, når de nye stod færdige. Det skete dog først i 1975.

Så i dag er der intet tilbage af selve villaen. Kun ved den gamle indkørsel ses to piller med navnet Gad - det eneste levn fra den glørværdige periode.

Ejere af villaen på Gammel Strandvej 221:

-1888 *Sophie Vilhelmsen**)
 1888-1907 *gross. Vilhelm Møller*
 1907-1912 *Gross. P. Siim*
 1912-1916 *gross. I. Siesby*
 1916-1919 *admiral Urban Gad*
 1919-1948 *forfatter P. Urban Gad*
 1948-1969 *Margaretha Ester Gad*
 1969-1975 *Finn Gercke Larsen*

*) *Sophie Vilhelmsen, var enke efter ejeren af Tibberupgaard, L. P. Vilhelmsen - og hun solgte ejendommen som byggegrund.*

Kilder og litteraturhenvisninger:

Emma Gad: "Man skal aldrig", 1886

Emma Gad: "Vort Hjem" 1903

Emma Gad: "Takt og Tone" 1918

Bjarne Kildegaard: "Fru Emma Gad" 1984

"Dansk Biografisk Leksikon" bd 5, 1980

Topsøe og Marquard: "Officerer i Den Danske Søetat 1814-1932", 1935

Div. avisartikler

Utrykte kilder:

Realregister, Tingbøger, Skøde- og Panteprotokoller

Helsingør Kommunes Ejendomsarkiv

Kjeld Damgaards Arkiv

Lodfoto fra 1975, der viser, at der nu er blevet bygget fire nye villaer på grunden, men at det gamle hus stadig står (se pilen). Huset blev dog nedrevet kort efter.

Læs "Egebækken" på Slægtsforskernes Bibliotek

af Bent Jeppesen

I løbet af det sidste årstid er næsten alle numre af Egebækken blevet lagt op på Slægtsforskernes Bibliotek. Det betyder, at alle kan læse og søge i de gamle numre.

Slægtsforskernes Bibliotek er et digitalt specialbibliotek for historikere, slægtsforskere og andre historie-interesserede. Det indeholder værker, der er en del af vores fælles kulturarv, blandt andet omfattende slægts- lokal- og personalhistorie.

Der er i dag mere end 35.000 titler online.

Slægtsforskernes Bibliotek blev etableret i 2012 af den almennyttige forening Danske Slægtsforskere (slægt.dk). Det primære formål med Slægtsforskernes bibliotek er at digitalisere litteratur inden for kategorierne lokalhistorie, slægtshistorie, personalhistorie, kildekrifter, opslagsværker og hjælpemidler.

Du finder biblioteket på adressen: www.slaegtsbibliotek.dk, og du kan finde utrolig mange og spændende bøger og blade. Skriv "Egebækken" i søgefeltet - så kommer alle numrene frem.

Du kan også søge direkte i samlingerne. Her kan du finde den lokalhistoriske samling, hvor du finder Egebækken under Espergærde. Lige efter kommer årbøgerne fra Frederiksborg Amts Historiske Samfund - helt tilbage fra 1906.

Men da næsten alle teksterne i bøgerne er søgbare, kan du f.eks. også søge på "Kløvermarken", hvis du vil vide noget om de gule blokke på vejen "Kløvermarken". Der kommer 525 resultater, men hurtigt viser det sig at det er "Egebækken" nr 53, der er interessant.

Søger du på "Kløvermarken, Espergærde" kommer der et resultat: "Helsingør Kommunes Museer, 1988". Du

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

Søg direkte i online-samlingen

Q Supersøg Søg i 3.1 mio. sider online!

Det er denne forside du bliver mødt af, når du taster www.slaegtsbibliotek.dk

kan også søge på "Kløvermarken" "Espergærde" - så kommer der 150 resultater, bl.a. en masse numre af "Egebækken". Mulighederne er mange, både når man er slægtsforsker eller historisk interesseret.

Når du søger i 35.000 bøger på én gang, så kommer der også nittere en gang imellem, men pludselig får du den store gevinst. Prøv at søge på "Espergærde Skole" - så kommer der 97 søgeresultater - fyldt med lokalhistorie. Eller søg på "Tikøb Kommune" som giver 214 resultater - også fyldt med lokalhistorie.

Men det er også muligt at søge på navne. Hvad med "Meyling"? Det giver 540 resultater. Men prøv så med

"Meyling" "Flynderupgård" - det giver kun et enkelt resultat.

Vi mangler i øvrigt tidsskriftet "Saga", som Meyling i sin tid udgav. Hvis nogen ligger inde med "Saga", så hører jeg gerne nærmere, så også den kan komme på Slægtsforskerens Bibliotek.

God fornøjelse med historie på nettet - med Slægtsforskerens Bibliotek.

Nyt liv til Gurre Slotsruin

*af Anders Kring Mortensen,
projektleder & historiker, National-
park Kongernes Nordsjælland*

På en kold decemberdag lyser Gurre Slotsruin med sine brændte, røde munkesten op i det koksgrå vinterlandskab. Jorden omkring er knoldet og våd. Mod nord omkranses området af skov, mose og sø. Syd for skæres landskabet igennem af Gurrevej. Dybt under den moderne asfaltbelægning gemmer sig stenene fra den brolagte vej Valdemar Atterdag, Margrethe d. 1. og andre regenter benyttede, når de i middelalderen søgte ophold på Gurre Slot.

Valdemar Atterdag

Det er ikke tilfældigt at Gurre (gorwe, gorough) betød dynd eller sump. Borgen blev bygget i middelalderen med den omkringliggende mose som et naturligt forsvarsværk. De ældste dele - det centrale borgtårn - blev sandsynligvis opført i sidste del af 1100-tallet. Valdemar Atterdag tilføjede i 1300-tallet den op til 9 meter høje ringmur med hjørnetårne. Gurre blev et gedigent forsvarsværk, der i tilfælde af ufred kunne fungere som tilflugtssted for kongen og de lokale. Samtidig udgjorde den som nordsjæl-

lands største borg en manifestation af kongemagten i området.

Fornøjelig funktion

Gurre fik for Valdemar Atterdag også en helt anden og mere fornøjelig funktion. Herfra gik han på jagt - ofte endda. Nogle gange til gene for de lokale bønder, der måtte se deres afgrøder nedtrampet af kongen og hans følge, når de dundrede gennem landskabet på deres jagtheste. Ifølge sagnet rider Valdemar stadig på jagt omkring Gurre ved nattetide. Eftersigende som straf for, at han på sit dødsleje skulle have sagt til biskoppen, at Gud kunne beholde sit himmerige, hvis han bare fik sit elskede Gurre.

Borgen sygner hen

Den ellers så mægtige borg mistede i løbet af 1400-tallet sin betydning. Med opførelsen af Krogen, det senere Kronborg, sygnede Gurre langsomt hen. I 1500-tallet blev stenene fra Gurre genbrugt til nye byggerier. Bid for bid forsvandt bygninger, tårne og forsvarsmur.

I flere hundrede år lå ruinen som en slunken kæmpe, indtil nationalromantikkerne i 1800-tallet fik øjnene op for den. De blev betaget af histo-

Gurre Slotsruin som den ser ud i dag.

(Foto: Signe Scharff)

rien, sagnene og den smukke natur omkring Gurre. Kongeborgen fik nyt, immaterielt liv, når digtere og kunstnere lod sig inspirere af fortiden og forevige den i deres værker. Fascinationen rakte endda til, at der i 1896 i Tivoli blev opført en midlertidig kopi af Gurre Slot. Midt ude i Tivolisøen.

Nyt liv til den slunkne kæmpe

I dag er Gurre Slotsruin stadig et yndet udflugtsmål. Den gamle ruin har

dog lidt under tidens tand og fortidens velmenende, men uheldige, restaureringsmetoder. Derfor er der nu – igen – behov for at puste nyt liv i den gamle kongeborg.

Nationalpark Kongernes Nordsjælland er sammen med Naturstyrelsen, Slots- og Kulturstyrelsen, Helsingør Kommune, Museum Nordsjælland og Flynderupgård gået sammen om projektet "Nyt liv til Gurre Slotsruin", der har til formål at gennemføre en

gennemgribende restaurering af ruinen - så vi også har glæde af den de kommende 800 år - og udvikle området med nye ruter, formidling og faciliteter.

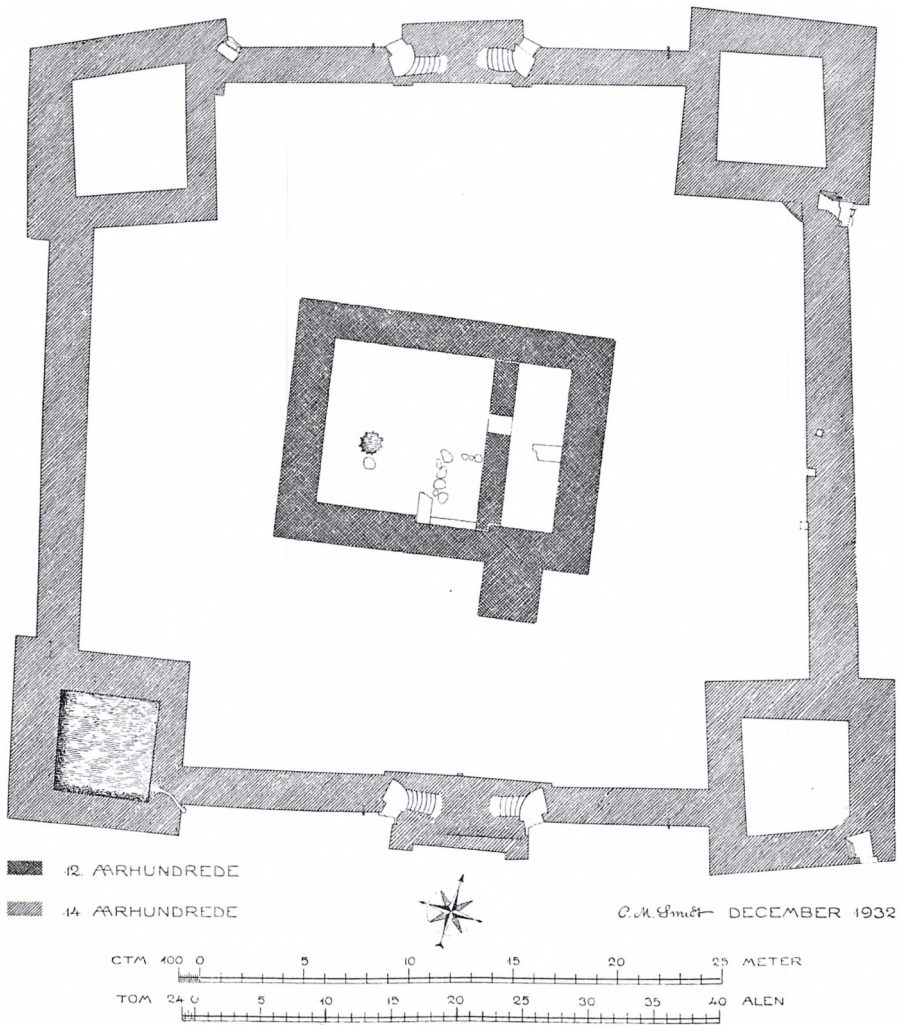
Projektet tager udgangspunkt i, at stedet bevarer sin nuværende autenticitet og landskabelige skønhed, men samtidig giver besøgende mulighed for at forstå ruinen, historien og sagnene der knytter sig til Gurre. Det er ambitionen at etablere et nyt ankomstområde med en mindre bygning på ca. 25 m², der skal rumme udstillingsrum, toilet og en platform med udsigt over borgområdet. Herfra etableres der nye stier og ruter

med supplerende formidling, så det bliver nemt for alle at bevæge sig rundt i terrænet, mens man mærker historiens - og naturens - vingesus. Borgens forsvundne tårne, mure og bygninger markeres med røde "munkesten" i større format, der vil synliggøre, hvordan forsvarsværket har set ud oprindeligt.

Det samlede projekt skal løftes med hjælp fra fonde, men forhåbentlig kan vi inden for få år sætte restaureringsarkitekterne i gang og udvikle stedet, så Nordsjællands vigtigste middelalderborg får den kærlighed og opmærksomhed, den fortjener.

Uddrag af H. C. Andersens digt: "Gurre" 1842:

Ved Gurre-Sø holdt Kong Valdemar jagt
 Smukt Hornet lød gennem Skoven,
 Den stod i sin rigeste Sommer-Pragt,
 Og Stjerner funkled' foroven;
 Da raabte Kongen saa lystelig,
 Hvor de vilde Skovduer kurre:
 Lad Gud beholde sit Himmerig, Har jeg kun Gurre!"
 — Det er saa deiligt en Sommer-Dag,
 Men deiligst i Nattens Stille,
 Naar Stjernerne blinke og
 Dros lens Slag
 Fortæller om Tovelille.
 Jeg troer der er skjønnest i Danmark

Grundplanen til borgen i Gurre er her tegnet op af Nationalmuseets C. M. Schmidt i 1932.

Møder og arrangementer

Torsdag d. 14. september 2023 kl. 19.15 på Espergærde Bibliotek:

Foredrag om

Venslevrøverne

Hør den sande historie om mord og røvere i Venslev for 180 år siden, der resulterede i tredobbelt drab, hvor en tredjedel af Venslevs indbyggere blev fængslet. Den 16. januar 1842 begik to mænd fra landsbyen Venslev i Hornsherred på Sjælland et rovmord på et ægtepar og deres søn, og de to mænd blev i den efterfølgende retssag dømt til døden. I alt 43 mennesker fra den lille landsby blev dømt for i alt 180 forbrydelser, som havde strakt sig over 30 år. Forfatter **Søren Møgelvang Nielsen** afdækker den dystre historie. Han skrev for et par år siden bogen "Venslevrøverne".

Søndag den 17. september 2023, kl 14.00 ud for Kærsgaardsvej/Valmuemarken:

Byvandring i Mørdrup

Med **Kjeld Damgaard** som guide tilrettelægges en vandring rundt i Mørdrup landsby, hvor der vil blive fokuseret på mennesker og huse m.v. i den gamle landsby. Turen varer ca 2 timer og er gratis for medlemmer, medens andre skal betale 20 kr.

Torsdag d. 5. oktober 2023 kl. 19.15 på Espergærde Bibliotek:

Fra drukorgie til operahus - opera i Danmark fra 1634 til 2005

I 1634 inviterer Christian 4. til Danmarkshistoriens dyreste fest – 18 dage med druk og underholdning, bl.a. de første forsøg med opera i landet. Tag med operaeksperten og musikformidleren **Henrik Engelbrecht** på en forrygende tur gennem den danske operahistorie fra begyndelsen og frem til åbningen af Operaen i 2005 – og mød både sangere, teaterchefer, konger, kapelmestre, komponister, instruktører, ildsjæle og smagsdommere.

Torsdag d. 16. november 2023 kl. 19.15 på Espergærde Bibliotek:

Inge Schellerup fortæller om sin seneste bog "Stenenes Magi".

I 1987 gjorde man et utroligt fund i en pyramide i ørkenen ved Perus Stillehavskyst. Fundet var af en fyrste, der var gravlagt med unge kvinder og mænd og de mest fantastiske grav-

gaver. Det var Herren af Sipan, også kaldet Perus Tut Ank Amon... Hør Inge Schellerup fortælle om sin seneste bog. Hun er antropolog og dr.phil. i arkæologi og er Danmarks førende ekspert i Inkakultur, og masser af artikler, bøger og ikke mindst film har hende som forfatter eller medvirkende ekspert.

Torsdag d. 14. december 2023 kl. 19.15 på Espergærde Bibliotek:

Julemøde

Programmet vil som tidligere år indeholde julesange, et kulturelt juleindslag samt en hyggepause med æbleskiver, solbærrom og portvin på foreningens regning.

Endelig vil vi afslutte med **Kjeld Damgaards** elskede historiequiz – "Hvornår var det nu det var?" – med vinpræmier til det vindende hold.

Torsdag d. 18. januar 2024 kl. 19.15 på Espergærde Bibliotek:

Ventil og vagthund – den danske revy i 170 år

Sommer efter sommer i mere end 170 år har danskerne valfartet til revyer over hele landet. For at grine, for at få fortolket samfundet, for at få afløb for de frustrationer over verdenssituatio-

nen der måske har hobet sig op gennem året. Et tilbageblik på dansk revyets historie – men også et blik fremad på genrens betydning i dag. Og dens overlevelseschancer.

Rikke Rottensten, cand.mag i dansk og teatervidenskab fra Københavns Universitet. Siden 2016 museumsinspektør ved Frederiksbergmuseerne / STORM – museet for humor og satire med den populære scenekunst som ansvarsområde.

Har du en e-mailadresse, vi ikke kender?

For at lette bestyrelsens arbejde beder vi dig indsende din e-mail-adresse på en mail til

medlemmer@egebaekken.dk

med dit navn. Det vil kunne spare foreningen for megen brevomdeling samt måske dyr porto.

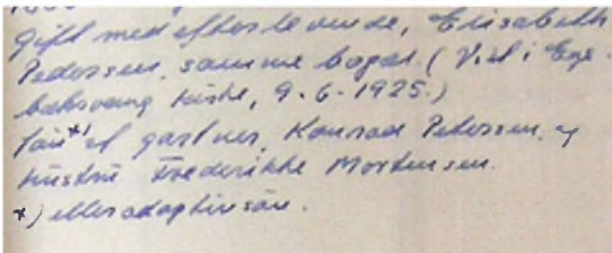
Sjælden fejl i kirkebogen

I sidste nummer af Egebækken bragtes en historie om "Frederikkehøjs" og familien Nellemanns tilknytning til Mørdrup m.v. I artiklen stod, at parret Frederikke og Conrad Nellemann (oprindeligt med navnet Petersen) havde otte børn, hvoraf den ældste, Valdemar Nellemann var adopteret.

Det var en overraskelse for den nuværende del af familien Nellemann, som ikke tidligere havde hørt om, at han skulle være adopteret. Og nu gik en undersøgelse i gang, om det kunne have sin rigtighed.

Det viste sig, at oplysningen stammede fra Egebæksvangs kirkebog, hvor Valdemar Nellemanns dødsfald var indført. I den forbindelse står der, at Valdemar (måske) er adopteret.

Efterfølgende blev det tjekket i kirkebogen for Buderup Sogn i Aalborg Amt, hvor Valdemar er født i 1883. Der er der sket en fejl ved dåbshandlingen, så efternavnet er anført forkert. Det er siden rettet fra Nellemann til Petersen, men atter ændret i 1905 i forbindelse med bevilling til navneændring. Et gæt er, at det er baggrunden for den – fejlagtige – indføring i kirkebogen i Egebæksvang i 1968.

*Gift med efterlevede, Elisabeth
Pedersen, samme bopæl (Vil i Ege-
bæksvang kirke, 9. 6. 1925.)
Født af gartner, Conrad Pedersen, &
hustru Frederikke Morkenssen.
?) eller adoptiv søn.*

KD

Historisk Forening for Espergærde og Omegn

Årligt kontingent:
kr 150,- pr. medlem
kr 250,- for ægtepar/samboende
som indbetales på konto.nr. 1551-
0006043151, Danske Bank

Bestyrelse:

Formand: Jan Kruse, Strand-
bakken 16, Mørdrup, 3060
Espergærde, tlf. 30952296,
jkruse154@gmail.com

Kasserer: Lillian Rostrup
Søndermarken 50 2.tv, Mørdrup
3060 Espergærde, tlf. 30461952
lime.rostrupclausen@gmail.com

Sekr. + webredaktør: Mads P.
Vej-Hansen, Skovridergaardsvej
60B 1.6, 2830 Virum,
Tlf. 26215123,

mads@vej-hansen.dk

Best.medl: Erik Reime, Gylfesvej 35
Mørdrup, 3060 Espergærde.
Tlf. 49131934

erik@reime.dk

Suppl: Svend Erik Lolle,
Ny Strandvej 30, Tibberup, 3060
Espergærde, tlf. 20764161
selolle@gmail.com

Suppl.: Lone Sallerup
Kløvermarken 13, 2., Mørdrup,
3060 Espergærde, tlf. 42580200
losa0801@gmail.com

EGBÆKKEN

Udgives to gange årligt
som medlemsblad for
Historisk Forening.

Redaktion:

Ansvarsh.: Kjeld Damgaard,
Helgavej 8, Mørdrup, 3060
Espergærde, tlf 49135297,
damgaard@tikobkommune.dk
Jan Kruse (se ovenfor)

www.egebækken.dk